

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยอดเยี่ยม มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในเขต ภาคเหนือตอนบนและเพื่อตรวจสอบรูปแบบสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ในเขตภาคเหนือตอนบน ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- = แทน สัมพันธ์กับ
- => แทน เป็นสาเหตุของ
- isa แทน คือ
- [] แทน เป็นส่วนหนึ่งของ

ลำดับขั้นตอนการเสนอผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิจัย เป็น 5 ตอน ดังนี้

1. การศึกษาบริบทของพื้นที่
2. การศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลจากหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้
3. การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้จากโรงเรียนยอดเยี่ยมโดยอาศัยกรอบแนวคิดที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้
4. ผลการยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิต่อรูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยอดเยี่ยม
5. การตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้กับการปฏิบัติงานจริงของโรงเรียนที่อยู่ในโรงเรียนยอดเยี่ยมในเชิงบูรณาการโดยการจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) เพื่อพิจารณาแนวปฏิบัติและกำหนดรูปแบบการพัฒนาองค์การที่ยั่งยืน

ตอนที่ 1 การศึกษาบริบทของพื้นที่ที่ศึกษา

พื้นที่ที่ศึกษาของโรงเรียนยอดนิยม 3 โรงเรียน ที่ได้รับความนิยมสูงสุดในจังหวัดลำปาง คือ โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดเชียงราย คือ โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม และจังหวัดเชียงใหม่ คือ โรงเรียนวัดโนนทัยยาฬ ซึ่งป็นลักษณะโรงเรียนยอดนิยมที่กระจายอยู่ในเขตภาคเหนือตอนบน

1. โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย

ประวัติการก่อตั้งโรงเรียน

โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัยเป็นโรงเรียนรัฐบาลแห่งแรกของจังหวัดลำปาง ตั้งขึ้นเมื่อประมาณ รศ. 117 (พ.ศ. 2441) ณ วัดพระแก้วดอนเต้าต่อมา รศ. 118 (พ.ศ. 2442) ได้ย้ายไปอยู่ที่วัดสุชาดา แล้วย้ายไปอยู่ที่วัดแสงเมืองมา ในราว รศ. 119 (พ.ศ. 2443) ภายหลังเจ้าบุญวาทย์วงษ์มานิต เจ้าผู้ครองนครในสมัยนั้น ได้ย้ายโรงเรียนจากวัดแสงเมืองมาอยู่หน้าค้ำของท่าาน มีนักเรียนเพิ่มมากขึ้น สถานที่เรียนไม่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน เจ้าบุญวาทย์ฯ จึงได้ซื้อที่ดินบริเวณห้างกิมเซ่งหลี (ปัจจุบันคือโรงแรมอรุณศักดิ์) ซึ่งตั้งอยู่ที่ตำบลน้ำล้อม อำเภอเมืองลำปาง แล้วย้ายโรงเรียนจากหน้าค้ำมาตั้ง ณ ที่แห่งใหม่ ครั้นถึง รศ. 124 (พ.ศ. 2448) สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร ได้เสด็จต่างพระเนตรพระกรรณ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระบรมชนกนาถประพาสหัวเมืองฝ่ายเหนือ ได้เสด็จมาทรงเปิดโรงเรียน เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2448 พระราชทานนามโรงเรียนว่า “บุญวาทย์วิทยาลัย” ตามราชทินนามของเจ้าบุญวาทย์ฯ ผู้ครองนครเพื่อเป็นเกียรติยศแก่ท่าน ปรากฏหลักฐานในพระราชนิพนธ์ “ลิลิตพ่าย” ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงใช้พระนามแฝง หนานแก้วเมืองบุรพ์ ว่าวันที่ชาวहनันเสด็จไปทรงเปิดโรงเรียนไทยฤกษ์เจ้าบุญวาทย์วิทยาลัย ขนานชื่อประทานเป็นเกียรติยศแก่เจ้าปกครองหัวเมืองลำปาง

โรงเรียนบุญวาทย์ฯ จึงถือเอาวันที่ 26 พฤศจิกายนของทุกปี เป็นวันสถาปนาโรงเรียนสืบมา หลังจากโรงเรียนบุญวาทย์ฯ ได้ย้ายออกมาหน้าค้ำ เจ้าบุญวาทย์ฯ ได้ตั้งโรงเรียนใหม่ขึ้นอีกโรงเรียนหนึ่งตรงที่หอพระบริเวณสวนดอกไม้ในค้ำหลวง เพื่อให้บุตรหลานของเจ้าพ่อได้เรียนแล้วขยายรับเด็กที่อยู่บริเวณใกล้เคียง ด้วย โรงเรียนนี้ไม่มีชื่อ แต่คนนิยมเรียกว่า โรงเรียนเจ้าขึ้น ต่อมาย้ายโรงเรียนมาอยู่ตรงหน้าค้ำ และได้ชื่อว่า “โรงเรียนบุญทวงศ์อนุกุล” ตามชื่อเดิมของเจ้าบุญวาทย์ฯ แต่ชาวบ้านมักเรียกว่าโรงเรียนหน้าค้ำ ภายหลังโรงเรียนแห่งนี้ได้ย้ายมาเรียนร่วมกับโรงเรียนบุญวาทย์ เมื่อปี พ.ศ. 2472

ปี พ.ศ. 2474 สถานที่เรียน (บริเวณห้างกิมเซ่งหลี)คับแคบเกินกว่าที่จะรองรับนักเรียนที่เพิ่มปริมาณมากขึ้น จึงย้ายโรงเรียนมาตั้งอยู่นอกกำแพงเมือง (คือสถานที่ตั้งของโรงเรียนบุญวาทย์ฯ ปัจจุบัน) ในเนื้อที่ 40 ไร่ 1 งาน 4 ตารางวา ต่อมาโรงเรียนบุญวาทย์ฯ ได้ขยายชั้นเรียนเพิ่มขึ้นและ

ก่อสร้างอาคารเรียนเพิ่มเติมมาตามลำดับเพื่อให้สอดคล้องกับการขยายตัวของการศึกษาและจำนวนนักเรียนในโรงเรียน ในเนื้อที่ขยายออกไปเป็น 44 ไร่ 3 งาน 54 ตารางวา

ปี พ.ศ. 2490 เปิดชั้นเตรียมอุดมศึกษาของจังหวัดลำปาง และสร้างอาคารวิทยาศาสตร์ โดยใช้เงินงบประมาณและรายได้จากการจัดงานฤดูหนาวของจังหวัดลำปาง โดยมีผู้มีจิตศรัทธาบริจาคสมทบทุนด้วย และตั้งแต่วันที่โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย ได้สถาปนามาจนกระทั่งเมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2524 โรงเรียนได้มีอายุครบ 100 ปี เป็นร้อยปีแห่งความภาคภูมิใจที่ได้สั่งสมมายาวนาน ได้สร้างเยาวชนที่มีคุณภาพให้แก่ท้องถิ่นและประเทศชาติเกือบ 100 รุ่น จึงนับได้ว่าเป็นร้อยปีแห่งความภาคภูมิใจและเกียรติคุณอย่างแท้จริง

ผู้ก่อตั้งโรงเรียน

พลตรีมหาอำมาตย์โทเจ้าบุญวาทย์วงษ์มานิต (หนานบุญทวงศ์ ณ ลำปาง) เจ้าผู้ครองนครลำปาง นายทหารพิเศษกรมทหารบกรบที่ 17 นครลำปาง สมภพเมื่อ พ.ศ. 2400 เป็นบุตรเจ้านันทไชยชวลิต ผู้ครองนครลำปาง และเป็นเหลนของเจ้าคำโสม ผู้ครองนครลำปางคนที่ 4 พลตรีเจ้าบุญวาทย์วงษ์มานิต เป็นผู้ที่มีความมั่นคงซื่อสัตย์หนักแน่น จงรักภักดีต่อราชวงศ์จักรี ได้สละที่ดินและทุนทรัพย์สร้างถาวรวัตถุให้ทางราชการ เช่น โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย ที่ทำการไปรษณีย์ และอาคารหมวดเสนารักษ์ในค่ายทหาร

อนุสาวรีย์พ่อเจ้าบุญวาทย์ฯ

ด้วยความปรารถนาจะสร้างอนุสรณ์สถานเพื่อเทิดเกียรติพ่อเจ้าบุญวาทย์ฯ ณ วันที่ 25 ตุลาคม พ.ศ. 2516 สมัยนายสุเชษฐ วิชชุต เป็นอาจารย์ใหญ่ และนายสุนทร สุวรรณอดด์ เป็นนายกสมาคม ได้มีการประชุมคณะกรรมการสมาคมนักเรียนเก่าบุญวาทย์ฯ ร่วมกับคณะผู้บริหารโรงเรียน ที่ประชุมลงมติให้จัดสร้างอนุสาวรีย์ พลตรี มหาอำมาตย์โท เจ้าบุญวาทย์วงษ์มานิต ขึ้นเพื่อเป็นการประกาศเกียรติคุณและสักการบูชา เป็นการแสดงความกตัญญูทดแทนคุณท่านผู้สถาปนาโรงเรียน ต่อมาเมื่อวันที่ 13 สิงหาคม พ.ศ. 2517 สมัยนายเจือ หมายเจริญ เป็นอาจารย์ใหญ่ นายพินิจ จันทรสุรินทร์ เป็นนายกสมาคมฯ มีมติให้จัดทำเหรียญพ่อเจ้าบุญวาทย์ฯ ให้ประชาชนชาวลำปางเช่าบูชาโดยกราบนิมนต์ครูบาเจ้า หลวงพ่อเกษม เขมโก แห่งสุสานไตรลักษณ์ แม่ตดตาปลุกเสกการจัดทำเหรียญดังกล่าวมาสำเร็จในสมัยนายสมชาย นพเจริญ เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน โดยผ่านการติดต่อประสานงานทางเจ้าบุญส่ง ณ ลำปาง และเจ้าประเวทย์ ณ ลำปาง ครูบาเจ้าหลวงพ่อเกษม-เขมโก ได้เมตดาปลุกเสกพร้อมทั้งเมตตามอบทุนจำนวน 400,000 บาท โดยกำหนดวัตถุประสงค์ว่าให้เป็นทุนสำหรับการสร้างอนุสาวรีย์ 200,000 บาท และสร้างอาคารสมาคม 200,000 บาท และหาเงินสำหรับสร้างอาคารสมาคมฯ มาสมทบได้

กองทัตศิลป์ กรมศิลปากร ได้เป็นผู้ออกแบบและปั้นอนุสาวรีย์ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช ได้ทรงเป็นประธานเททองหล่อ ศาสตราจารย์นายแพทย์บุญสม มาร์ติน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในสมัยนั้น เป็นประธานในพิธีวางศิลาฤกษ์ ฐานอนุสาวรีย์และ อัญเชิญอนุสาวรีย์ ขึ้นประดิษฐาน เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม พ.ศ. 2521 กระทำพิธีเปิดอนุสาวรีย์เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521

พระพุทธเกษมมิ่งมงคล

พระพุทธเกษมมิ่งมงคล เป็นพระพุทธรูปประจำโรงเรียนบุญวาทย์ ประดิษฐานอยู่ในศาลาพระพุทธ เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย หลวงพ่อเกษม เขมโก เป็นผู้มอบให้แก่โรงเรียนภายในศาลายังประดิษฐาน พระพุทธรูปปางมารวิชัย ซึ่งได้รับบริจาคจาก พลโท อำพล - คุณสินีย์ จุลานนท์ พระพุทธรูปปางมารวิชัยที่ได้รับบริจาคจากพระสำเร็จ จิตคุตโต และรูปหล่อหลวงพ่อเกษมเขมโก ซึ่งได้รับบริจาคจากคุณเดชและคุณจิตรรา สันธิ์เขียว รูปหล่อนี้หลวงพ่อได้อธิษฐานจิตเองด้วย

ศาลาพระพุทธหลังนี้ จัดสร้างเพื่อเป็นอนุสรณ์แด่หลวงพ่อเกษม เขมโก พระอริยสงฆ์เจ้าแห่งจังหวัดลำปาง สร้างด้วยไม้สักทั้งหลัง จำลองแบบจากพระวิหารเจ้าหน่จามเทวี วัดปงยางคก อำเภอลำปาง จังหวัดลำปาง ตามคำแนะนำของอาจารย์สมพงษ์ ดันติกุลวรชัย ผู้ออกแบบ คือ อาจารย์เกษม มหาวรรณ ภายใต้การอำนวยการของอาจารย์สายสมร จริณจันทร์แดง อดีตผู้อำนวยการโรงเรียนบุญวาทย์ฯ โดยมีอาจารย์สมบุรณ์ ยศสมแสน อดีตผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียนบุญวาทย์ฯ เป็นประธานการก่อสร้าง อาจารย์ยอดยิ่ง นุชนิยม เป็นฝ่ายจัดหาทุน โดยได้รับความเมตตาจากหลวงพ่อเกษม เขมโก ประเดิมทุนจำนวน 300,000 บาท คณะอาจารย์ตลอดจนศรัทธาสาธุชนร่วมบริจาค รวมเงินค่าก่อสร้างประมาณ 1,300,000 บาท

ศาลเจ้าพ่อแก้ว

เมื่อก้าวเข้าสู่ประตูด้านหน้าของบุญวาทย์วิทยาลัย จะสะดุดกับ “ศาล” ทรงไทยที่ตั้งเด่นเป็นสง่าท่ามกลางอยู่เบื้องขวามือของประตูโรงเรียน ครูและนักเรียนบุญวาทย์ที่ผ่านเข้าออกประตูนี้ จะยกมือประนมไหว้หรือก้มศีรษะเพื่อคารวะ “เจ้าพ่อ” ที่ประทับอยู่ในศาลนี้ นักเรียนบุญวาทย์ที่เข้ามาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และปีที่ 4 จะต้องมาสักการะ “ฝากตัว” เบื้องหน้าศาลที่พวกเขารู้จักในนาม “ศาลเจ้าพ่อแก้ว”

“เจ้าแก้ว” คือใคร มาจากไหน เหตุใดจึงเป็นที่เคารพนับถือของชาวบุญวาทย์และชาวนครลำปาง “เหลนน้อย” ได้เขียนเล่าไว้ในหนังสือ “ที่ระลึก วันครบ 60 ปี บุญวาทย์” ว่า “เจ้าแก้ว” เป็นเจ้าพ่อศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่มือง ความสำคัญของเจ้าแก้วคงพอ ๆ กับเจ้าพ่อหลักเมือง ทั้งนี้สันนิษฐานจากการเช่นสังเวททุกครั้งที่มีการสังเวทเจ้าพ่อหลักเมือง จะต้องแบ่งครึ่งหนึ่งของของเซ่นไว้ไปสังเวทเจ้าพ่อแก้วอยู่เสมอ เมื่อเกิดศึกสงครามทหารจะออกรบ หรือเมื่อตำรวจตามจับผู้ร้ายสำคัญจะต้องไป

บวงสรวงเจ้ากวนเสียก่อน เครื่องเซ่นมีหมุดำปอด 1 ตัว ไก่คู่ ดินหมู (สัตว์) วัวกับผึ้ง หางไหม 1 ตัว สมัยก่อนไม่มีที่นั่ง (ม้าขี่คนทรง) การบวงสรวงตกเป็นหน้าที่ ของลุงแก่ ๆ คนหนึ่งชื่อลุงแสน ภวังค์ ความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าพ่อนั้นเป็นที่นับถือตั้งแต่เจ้าผู้ครองนครมาจนถึงราษฎรสามัญ ทุก ๆ ปีจะมีการ บวงสรวงเซ่นไหว้ประจำปีในเดือน 9 เหนือแรม 5 ค่ำ ไม่มีการเชิญเข้าทรงและฟ้อนผี ดังเช่นปัจจุบัน

ศาลเจ้ากวนเดิมตั้งอยู่หลังบ้านพักผู้พิพากษา หัวหน้าศาล ถนนบุญวาทย์ เป็นศาลทรงไทย ขนาดใหญ่ กว้างยาวประมาณ 10 คูณ 20 เมตร สร้างด้วยไม้สัก สลักกลวลายที่หน้าจั่วอย่างสวยงาม เป็นศาลตัดสินความของทางราชการ ภายในศาลมีแท่นสำหรับเจ้านายหรือนักลัทธิของจำบ้าน หรือ ผู้พิพากษา สมัยโบราณเมื่อมีคดีความที่จะต้องพิพากษาคัดสินก่อนจะให้การต่อศาล คู่กรณีต้องไป สาบานต่อหน้าหอเล็ก ๆ ที่กล่าวนี้ คือ ที่สิงสถิตของเจ้าพ่อกวน และศาลสถิตยุติธรรมก็พลอยมีชื่อ เรียกว่า ศาลเจ้าพ่อกวนตามไปด้วย

ต่อมามีการสร้างศาลยุติธรรมขึ้นใหม่ (ศาลจังหวัดปัจจุบัน) การชำระคดี จึงได้ย้ายไปทำกัน ที่ศาลใหม่ ทางกรจึงได้รื้อศาลเจ้าพ่อกวนหลังเดิมมาสร้างขึ้นใหม่ในบริเวณโรงเรียนบุญวาทย์-วิทยาลัย เพื่อเป็นการอนุรักษ์เอาไว้ เมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2479 และ โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัยได้ใช้ ศาลเจ้ากวนเป็นสโมสรลูกเสือ และใช้เป็นสถานที่อบรมครูจังหวัด ต่อมาได้ใช้เป็นห้องเรียนของ นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนบุญวาทย์ครั้งนั้นจึงได้ชื่อว่าเป็นลูกเจ้ากวนด้วย

ในปี พ.ศ. 2497 โรงเรียนได้งบประมาณก่อสร้างอาคารเรียนหลังใหม่ ซึ่งมีเนื้อที่ครอบคลุม ถึงบริเวณศาลเจ้าพ่อกวน ดังนั้น ศาลเจ้าพ่อกวนเดิมจึงถูกรื้อถอน บางส่วนของชิ้นไม้ที่ประกอบ เป็นศาลถูกนำไปเก็บรักษาที่พิพิธภัณฑวัดเมืองสาสน์บ่าง วัดพระแก้วดอนเต้าบ่าง และทางโรงเรียน ได้สร้างศาลเล็ก ๆ ขึ้นมาแทน เพื่อเป็นที่สถิตของเจ้าพ่อกวน ต่อมาได้ย้ายมาสร้างใหม่ให้ใหญ่โต สวยงามขึ้น ณ บริเวณที่ตั้งปัจจุบัน

ทุกครั้งที่มียานสำคัญหรือมีกิจกรรมของโรงเรียน ครูและนักเรียนบุญวาทย์ฯ จะไป บอกล่าวขอความคุ้มครอง ขอกำลังใจจากเจ้าพ่อกวน ทุกคนสำนึกว่านอกจากความเป็นลูกเจ้าพ่อ บุญวาทย์ฯ เลือดแดง-ขาวแล้ว ชาวบุญวาทย์ฯ ยังเป็นลูกเจ้าพ่อกวนด้วย ไม่ว่าโลกแห่งวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีจะเจริญก้าวหน้าไปเพียงใด “เจ้าพ่อกวน” ก็ยังคงเป็นมิ่งขวัญและเป็นที่ยึดเหนี่ยว ทางใจของลูกบุญวาทย์ตลอดไป

สัญลักษณ์ประจำโรงเรียน

เป็นรูปอักษรย่อ บ.ว. ภายใต้พระมหาพิชัย ด้านล่างเป็นคติพจน์ และมีชื่อโรงเรียนอยู่ข้างใน แถบครึ่งวงกลม คติพจน์ว่า สมมา วายเมถว ปุริโส แปลว่า เป็นคนพึงทำดีรำไป สี่ประจำโรงเรียน แดง-ขาว แดง หมายถึง ความกล้าหาญ ขาวหมายถึง ความบริสุทธิ์ ความถูกต้อง ความหมายรวม คือ ความกล้าคิด กล้าทำในสิ่งที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม

ปรัชญา วิชาการเป็นเลิศ เกิดสถาบัน ยึดมั่นคุณธรรม

คำขวัญ เรือนดี มีวินัย ใฝ่คุณธรรม

ต้นไม้ประจำโรงเรียน ต้นธรรมชาติ ต้นไม้แห่งความทรงจำ ต้นธรรมภูษานั่น ออกดอก
ทุก ๆ ช่วงปลายฤดูหนาวเข้าสู่ฤดูร้อน เพราะฉะนั้นในช่วงที่นักเรียนกำลังจบการศึกษา บริเวณ
หลังเสาธงก็จะเนืองแน่นไปด้วยดอกไม้สีชมพูละลานตา เป็นที่จดจำของเหล่านักเรียนมาโดยตลอด
โดยเฉพาะนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่กำลังจะจบการศึกษาเข้าสู่มหาวิทยาลัยนั้น ธรรมชาติ
กลายเป็นสัญลักษณ์แห่งความอาลัยอาวรณ์ในสถานศึกษา นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนต้อง
ถ่ายรูปคู่กับต้นธรรมชาติ 2 ต้นนี้เป็นที่ระลึกเสมอมา (น่าเสียดายเป็นอย่างยิ่ง ปัจจุบันต้นธรรมชาติ
ทั้ง 2 ต้นนั้นได้ถูกโค่นลงเสียแล้ว ฉะนั้นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2551 จึงเป็น
นักเรียนรุ่นแรกที่ไม่ได้จบการศึกษาพร้อมกับสีชมพูของต้นไม้ประจำโรงเรียน)

วิสัยทัศน์

โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัยเป็นผู้นำในการจัดการศึกษา ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศ
ในด้านคุณธรรม จริยธรรม วิชาการและมีสุขภาพที่สมบูรณ์ ดำเนินตามศักยภาพของผู้เรียน

พันธกิจ

1. สนับสนุนการให้โอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาค
2. พัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพได้มาตรฐานการศึกษา ปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรม จริยธรรม
และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. ส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชน เอกชน และท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
4. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู และบุคลากรเป็นมืออาชีพ
5. พัฒนาอาคาร สถานที่ แหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม ให้มีประสิทธิภาพและจำนวนเพียงพอ
6. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร และการจัดการศึกษา

เป้าหมาย

เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรม จริยธรรม และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
มีความรู้ ความสามารถและนำความรู้ไปพัฒนาตนเองและสังคม มีสุขภาพสมบูรณ์ ดำรงชีวิตอยู่ใน
สังคมได้อย่างมีความสุข

อาคาร/สถานที่สำคัญในโรงเรียนบุญวาทย์

อนุสาวรีย์เจ้าพ่อบุญวาทย์ ผู้ประทานก่อตั้งโรงเรียน ได้มีการก่อสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2521
โดยสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช ทรงพระกรุณาเป็นประธานเททองหล่อ
ศาสตราจารย์ นายแพทย์บุญสม มาร์ติน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในสมัยนั้น เป็นประธาน
ในพิธีวางศิลาฤกษ์ฐานอนุสาวรีย์และอัญเชิญอนุสาวรีย์ขึ้นประดิษฐาน เมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม
พ.ศ. 2521 กระทำพิธีเปิดอนุสาวรีย์เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2521

ศาลาพระพุทธ ประดิษฐานพระพุทธเกษมวิมมังกล พระพุทธปฏิมาประจำโรงเรียน
บุญวาทย์วิทยาลัย โดยครูบาเจ้าเกษม เขมโก กรุณามอบให้แก่โรงเรียน สร้างด้วยไม้สักทั้งหลัง
เป็นรูปแบบวิหารเปลือยแบบล้านนา จำลองแบบจากพระวิหารเจ้าแม่จามเทวี วัดปางยางล็ก อำเภอ
ห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

ศาลเจ้าพ่อแก้ว เจ้าผู้บ้านคุ้มเมืองลำปาง ประดิษฐานบริเวณประตูทางเข้าโรงเรียน
บุญวาทย์วิทยาลัย เจ้าแก้ว เจ้าพ่อศักดิ์สิทธิ์บ้านคุ้มเมือง ความสำคัญของเจ้าแก้วคงพอ ๆ กับเจ้าพ่อ
หลักเมือง ทั้งนี้สันนิษฐานจากการเช่นสังเวททุกครั้งที่มีการสังเวทเจ้าพ่อหลักเมือง จะต้องแบ่งครึ่งหนึ่ง
ของเช่นไปสังเวทเจ้าพ่อแก้วอยู่เสมอ เมื่อเกิดศึกสงครามทหารจะออกรบ หรือเมื่อตำรวจตามจับ
ผู้ร้ายสำคัญจะต้องไปบวงสรวงเจ้าแก้วเสียก่อน ความศักดิ์สิทธิ์ของเจ้าพ่อแก้วนั้นเป็นต้นนับถือตั้งแต่
เจ้าผู้ครองนครมาจนถึงราษฎรสามัญ ทุก ๆ ปีจะมีการบวงสรวงเช่นไหว้ประจำปีในเดือน 9 เดือน
แรม 5 ค่ำ ไม่มีการเชิญเข้าทรงและฟ้อนผี ดังเช่นปัจจุบัน

อาคาร คุณากร เป็นอาคารอำนวยการของโรงเรียน ชั้น 1 ฝ่ายการเงิน ฝ่ายบริหาร ฝ่ายธุรการ
ฝ่ายวิชาการ ฝ่ายทะเบียน ฝ่ายแนะแนว ฝ่ายบัญชีและห้องเรียนวิชาเขียนแบบ ชั้น 2 ห้องเกียรติยศ
ห้องเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ ห้องเรียนวิชาธุรกิจ

อาคารบรรณวิทย์ เป็นอาคารวิทยาศาสตร์ ชั้น 1 ห้องพัสดุหมวดวิทยาศาสตร์ ห้องเรียน
วิชาชีววิทยา ห้องเรียนวิชาเคมี ห้องเรียนนักเรียนโครงการวิทยาศาสตร์ (Smart Science) ห้องประชุม
หมั่นต่อนุสรณ์ และศึกษาศูนย์กลาง ชั้น 2 ห้องเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ระดับชั้นมัธยมศึกษา ห้องเรียน
วิชาฟิสิกส์ ห้องเรียนวิชาโลก ดาราศาสตร์และอวกาศ และชั้น 3 ห้องเรียนวิชาวิทยาศาสตร์
ระดับชั้นมัธยมศึกษา ห้องเรียนวิชาฟิสิกส์

อาคารพิรุณมณี เป็นอาคารเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้น 1 ห้องพัสดุ หมวดสังคมศึกษา
ศาสนาและวัฒนธรรม ห้องเรียนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ชั้น 2 ห้องเรียนนักเรียนระดับ
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้น 3 ห้องจริยธรรม ห้องเรียนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

อาคารกิริติคุณ เป็นอาคารดนตรีและนาฏศิลป์ ชั้น 1 ห้องเรียนวิชาดนตรี ห้องเรียนวิชา
นาฏศิลป์

อาคารวิบุลผล 1 เป็นอาคารสนามวอลเลย์บอล

อาคารวิบุลผล 2 เป็นอาคารวิชาศิลปะและห้องพัสดุ

อาคารกุศลเกษม เป็นอาคารวิชาคหกรรมและห้องพัสดุ

อาคารเปรมประชา เดิมเป็นอาคารที่อยู่เคียงข้างกันกับอาคารกุศลเกษม ปัจจุบันได้ทุบทิ้ง
ไปแล้ว

อาคารศิลาชัย เป็นอาคารวิชาเกษตร

อาคารไวทยพิชญ์ เป็นอาคารเรียนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ชั้น 1 ห้องประชุม เกมมชัย ห้องประชุมเกมมโชค ห้องวัสดุ ชั้น 2 ห้องพักรูหมวคคณิศาสตร์ ห้องเรียนนักเรียน โครงการคณิตศาสตร์ (Gifted Math) ชั้น 3 ห้องเรียนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้น 4 ห้องเรียนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

อาคารจิตรภัสสร เป็นอาคารเรียนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2, 5 ชั้น 1 ห้องประชุม เสือป่า ชั้น 2 ห้องพักรูหมวคภาษาไทย ห้องเรียนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ชั้น 3 ห้องเรียนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และชั้น 4 ห้องเรียนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

อาคารสมรรถเกียรติ เป็นอาคารโรงอาหารและหอประชุม ชั้น 1 โรงอาหาร และชั้น 2 หอประชุมเล็ก

อาคารสมานฉันทรังษณัญ เป็นอาคารเรียนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ชั้น 1 ห้องพักรูวิชาภาษาฝรั่งเศส เยอรมัน และจีน ห้องพยาบาล ชั้น 2 ห้องพักรูหมวควิชาภาษาอังกฤษ ห้องเรียนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ชั้น 3 ห้องเรียนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และชั้น 4 ห้องเรียนนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ห้องเรียนนักเรียน โครงการภาษาอังกฤษ (English Program)

อาคารบุญชู ศรีทอง เป็นอาคารหอประชุม สร้างขึ้นโดยได้รับเงินบริจาคจากนายบุญชู ศรีทอง อดีตรัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย ศิษย์เก่าโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย ชั้น 1 สมาคม ศิษย์เก่าโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย และชั้น 2 หอประชุมใหญ่

อาคารศูนย์กีฬา เป็นอาคารเรียนวิชาพลานามัย ชั้น 1 ห้องเรียนวิชาสุขศึกษาระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 และ 6 และสนามโป่งปอง ตะกร้อ ชั้น 2 ห้องเรียนวิชาสุขศึกษาระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 4-5 สนามบาสเก็ตบอล/ ฟุตซอล ห้องพักรูหมวคพลานามัย

- สวนป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เป็นสวนป่าที่พักผ่อนของนักเรียน ตั้งบริเวณอาคารส้วม
- สวนป่าเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพฯ เป็นสวนป่าที่พักผ่อนของนักเรียนตั้งบริเวณ อาคารเปรมประชาเดิม
- พลับพลา เคยเป็นที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินี คราวเสด็จพระราชดำเนินยังจังหวัดลำปาง และเป็นพลับพลาที่ประทับของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินีในรัชกาลที่ 7 คราวเสด็จเป็นประธานงานฤดูหนาว จังหวัด ลำปาง เมื่อครั้งยังจัดที่สนามกีฬาโรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย (ปัจจุบันพลับพลาได้ถูกรื้อลงแล้ว เนื่องจากเกิดการผุพังของไม้ที่ใช้ในการก่อสร้าง และมูลค้างคาวที่ก่อให้เกิดกลิ่นเหม็น)

2. โรงเรียนวัดโนทัยพายัพ

ข้อมูลพื้นฐาน

ก่อตั้งวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2449 เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษตั้งอยู่ในเขตการปกครองเทศบาลนคร เทศบาลนครเชียงใหม่ เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 1 มีเนื้อที่ของสถานศึกษา 27 ไร่ 1 งาน 55 ตารางวา จัดการศึกษาในระบบ เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 30 ห้องเรียน และมัธยมศึกษาตอนปลาย (สายสามัญ) จำนวน 30 ห้องเรียน ชื่อสถานศึกษาภาษาไทยเรียกว่า โรงเรียนวัดโนทัยพายัพ ภาษาอังกฤษเขียนว่า Wattanothaipayap School มีชื่ออักษรย่อภาษาไทยว่า ว.พ. และภาษาอังกฤษว่า W.P. มีเว็บไซต์คือ <http://www.wattano.ac.th>

ประวัติโรงเรียนวัดโนทัยพายัพ

โรงเรียนสตรีของรัฐบาลแห่งแรกในจังหวัดเชียงใหม่เปิดทำการสอนวันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2449 (ร.ศ. 125) โดยเจ้าอินทวโรรสสุริยวงษ์ เจ้าหลวงเชียงใหม่องค์ที่ 8 (ปกครองเชียงใหม่ พ.ศ. 2444 - พ.ศ. 2452) เป็นผู้อุปการะได้ให้ขุนอุปการณศิลปศาสตร์ ข้าหลวงธรรมการมณฑลพายัพ และนายพันตรีเจ้าไชยสงคราม กรมการเมืองเชียงใหม่ ติดต่อขอใช้คุ้มเจ้าเรือนคำ ถนอมแม่เข้าเป็นที่ตั้งโรงเรียน มีนางเชย เป็นครูใหญ่ วันแรกเปิดมีนักเรียน 70 คน

ปี พ.ศ. 2457 ย้ายไปตั้งบริเวณเรือนพักรับราชการจังหวัด ข้างวัดดอกเอื้อง ถือเป็นโรงเรียนรัฐบาลตั้งแต่นั้นมา นางจรัส หงสกุล เป็นครูใหญ่

ปี พ.ศ. 2458 ย้ายไปอยู่แทนที่โรงเรียนชายที่ข้างวัดดวงดี เปิดสอนวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2459 ใช้ชื่อโรงเรียนว่า โรงเรียนสตรีประจำมณฑลพายัพ “ยุพราชวิทยาลัย” รองอำมาตย์โท ขุนอาจวิชาวสาร เป็นครูใหญ่ พ.ศ. 2461 ย้ายโรงเรียนมาตั้งที่ถนนพระปกเกล้า (ที่ตั้งของวิทยาลัยอาชีวศึกษาปัจจุบัน) วันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2464 หลวงวิเศษธุระการธรรมการมณฑลพายัพ มีคำสั่งประกาศ ที่ 771 แยกโรงเรียนจากโรงเรียนสตรีประจำมณฑลพายัพ “ยุพราชวิทยา” ที่มีครูใหญ่ คนเดียว (รองอำมาตย์โทขุนอาจวิชาวสาร) ให้นางเพิ่ม วิเศษธุระการ ทำการแทนครูใหญ่

ปี พ.ศ. 2470 พระราชชายาเจ้าดารารัศมี ทรงเปิดอาคารเรียน

ปี พ.ศ. 2471 พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าทศศิริวงศ์สมุหเทศาภิบาลมณฑลพายัพ ได้ขอพระราชทานชื่อ โรงเรียนจากสมเด็จพระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า (พระราชอิสริยยศปัจจุบัน คือ สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า) จากพระนามเดิม “พระนางเจ้าสว่างวัฒนา” ว่า “โรงเรียนวัดโนทัย” และได้เสด็จพระราชดำเนินมาเปิดป้ายชื่อโรงเรียนวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2471 ต่อมาได้เติมคำว่า “พายัพ” ทำให้นามโรงเรียนเพื่อรักษาประวัติว่าเคยเป็นโรงเรียนสตรีประจำมณฑลพายัพมาก่อน และเติมคำว่า “สตรี” ห้วนนามโรงเรียน จึงมีชื่อทางการว่า โรงเรียนสตรี วัดโนทัยพายัพ

วันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2481 เริ่มสร้างตึกตัวโรงเรียนบริเวณที่อยู่ปัจจุบัน ถนนบุญเรืองฤทธิ์ ซึ่งเดิมเป็นวัดร้าง (วัดสี่เสียด และวัดป่าตาล) สร้างเสร็จและประกอบพิธีเปิดโรงเรียน วันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2482 โดยพันโทประยูร ภมรมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงธรรมการ เป็นประธานเปิดโรงเรียน

ปี พ.ศ. 2484 - พ.ศ. 2488 ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ทหารญี่ปุ่นเข้าพักในโรงเรียน จึงต้องย้ายโรงเรียนไปทำการสอนที่โรงเรียนฮั่วเอง โรงเรียนฮั่วเกี้ยว และ โรงเรียนประชาบาล “จันทราราษฎร์ประสาธ”

วันที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2501 พระสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชและสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมโรงเรียน

ปี พ.ศ. 2514 สมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ ได้สร้างอาคารสมาคมศิษย์เก่า ในปีเดียวกันนี้ ได้งบประมาณ 1,996,550 บาท สร้างอาคารสิทธิธร ในปี พ.ศ. 2515 ได้งบประมาณ 128,000 บาท สร้างอาคารหอธรรมศิลป์ 1 หลัง

วันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 กระทรวงศึกษาธิการ อนุญาตให้โรงเรียนเปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ ” เพราะเริ่มรับนักเรียนชาย ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ปี พ.ศ. 2521 ได้รับงบประมาณสร้าง อาคารอเนกประสงค์ปี

ปี พ.ศ. 2522 นางนิภา นินทบดี ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการได้งบประมาณ 8,000,000 บาท มาก่อสร้างอาคารเรียนศรีวรินทร์รา และได้ลงมือก่อสร้างสมัยนางบุญรัตน์ โรจน์ศักดิ์

ในวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ. 2522 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนิน เป็นองค์ประธานเปิดอาคารอเนกประสงค์ปี

ปี พ.ศ. 2525 นางบุญรัตน์ โรจน์ศักดิ์ เป็นผู้อำนวยการได้งบประมาณสร้างโรงพลศึกษา 1 หลัง ในวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2528 สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา เสด็จมาทรงเปิด อาคารศรีวรินทร์รา และบรมรูปสมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี

ปี พ.ศ. 2527 โรงเรียนได้รับคัดเลือกจากกระทรวงศึกษาธิการให้เป็นโรงเรียนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน ระดับมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ของเขตการศึกษา 8 ประจำปีการศึกษา 2527

ปี พ.ศ. 2528 นางดาวเรือง รัตนิน เป็นผู้อำนวยการ

ปี พ.ศ. 2529 - พ.ศ. 2530 ได้สร้างสะพานเชื่อมอาคารเรียนทั้งสี่หลัง

ปี พ.ศ. 2534 นางบุญเต็ม วงษ์ชัย เป็นผู้อำนวยการ ก่อสร้างหอประชุมวัดโนนทัย 84 ปรับปรุงห้องปฏิบัติการภาษาอังกฤษ และสร้างห้องปฏิบัติการภาษาฝรั่งเศส และภาษาเยอรมัน

ปี พ.ศ. 2537 นางพิวลย์ วิบูลสันติ เป็นผู้อำนวยการได้ดำเนินการพัฒนาต่อเนื่องในการ จัดสวนอุทยานการศึกษาภายในโรงเรียน ปรับปรุงห้องโสตทัศนศึกษา จัดสร้างป้ายชื่อโรงเรียน

สร้างโรงอาหารเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนชาย สร้างห้องนํ้านักเรียนชาย ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ปรับปรุงศาลาถูกเสือเป็นศาลาพรหมรักษา ปรับปรุงซ่อมแซมหอสมุดเฉลิมพระเกียรติกาญจนาภิเษก และสร้างศาลาหมามงคล

โรงเรียนสตรีวัดโนทัยพายัพกับพระบรมราชจักรีวงศ์

พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์และหม่อมเอลิสะเบช จักรพงษ์ เสด็จเยี่ยม โรงเรียนวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2498 พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจุลจักรพงษ์และ หม่อมเอลิสะเบช จักรพงษ์ เสด็จเยี่ยมโรงเรียน และทรงลงนามในสมุดเยี่ยม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จเยี่ยม โรงเรียนวันที่ 8 มีนาคม พ.ศ. 2501 เวลา 08.45 น. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสมเด็จพระนางเจ้า สิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินมาถึงโรงเรียน รถพระที่นั่งหยุดหน้าบันไดคึก เมื่อเสด็จลงจากรถพระที่นั่ง ทรงรับฟังคำกล่าวรายงาน แล้วเสด็จขึ้นดึกวัฒนาไปตามทางลาด พระบาทเข้าสู่อู่หอนักเรียนทั้งสองพระองค์ทรงลงพระปรมาภิไธยในสมุดเยี่ยม แล้วเสด็จลงมา ประทับรถยนต์พระที่นั่งอ้อมไปตามถนนรอบโรงเรียน ผ่านแถวนักเรียนและครู จนกระทั่งพ้น ประตูโรงเรียน เวลา 09.05 น.

วันที่ 8 กรกฎาคม พ.ศ. 2517 กระทรวงศึกษาธิการ อนุญาตให้โรงเรียนเปลี่ยนชื่อเป็น “โรงเรียนวัดโนทัยพายัพ” เนื่องจากเริ่มรับนักเรียนชายในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดอาคารเรียน “อลงกรณ์ศิลป์”

วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2522 สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารีเสด็จเป็น องค์ประธานในพิธีเปิดอาคารเรียน “อลงกรณ์ศิลป์”

วันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2528 สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวง นราธิวาส ราชนครินทร์ เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานในพิธีเปิด พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า และทรงเปิดอาคารเรียน “ศรีสวรินทิรา” พร้อมทั้งอาคารสมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนวัดโนทัยพายัพ

สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาส ราชนครินทร์ เสด็จ พระราชดำเนินเป็นองค์ประธานในพิธีเปิดพระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า และทรงเปิดอาคารเรียน “ศรีสวรินทิรา”

ปี พ.ศ. 2544 วงโยชวาทิตโรงเรียนวัดโนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ ได้ไปแข่งการประกวด ดนตรีโลก ครั้งที่ 14 (World Music Contest 2001-WMC) จัดโดย WMC ที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ ได้ถ้วยรางวัลชนะเลิศจากวง Star Division ได้เหรียญทอง 2 เหรียญ จาก Show Contest และ Marching Contest

วันที่ 24 กันยายน พ.ศ. 2546 โรงเรียนได้ประกอบพิธีสมโภชพระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า โดยมี ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย องคมนตรี เป็นประธานในพิธี

พิธีสมโภชพระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า 3 สิงหาคม พ.ศ. 2549 เวลา 12.30 น. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพิพิธภัณฑ์การศึกษาโรงเรียนวัดโนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ มีกำหนดการเสด็จฯ ดังต่อไปนี้ เวลา 12.35 น. สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จถึงโรงเรียนวัดโนทัยพายัพ ทรงรับของที่ระลึกจากหัวหน้าพระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี วงศวิบูลย์บรรเลงเพลงมหาชัย รองผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงใหม่ ผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ อธิบดีผู้พิพากษภาค 5 ผู้บัญชาการมณฑลทหารบกที่ 33 ผู้บัญชาการตำรวจภาค 5 ผู้อำนวยการฝ่ายฯ รับเสด็จและถวายรายงาน ทรงวางพุ่มดอกไม้ จดรูปเทียนเครื่องทองน้อย ถวายราชสักการะพระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระศรีสวรินทิรา บรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ทรงกราบ จากนั้นเสด็จพระราชดำเนินสู่พลับพลาที่ประทับ/ประทับพระราชอาสน์ นางอำพัน วงศ์สุวรรณ ฝ่ายฯ ทูลเกล้าถวายสูจิบัตร นางพรนิภา ลิ้มปพยอม เลขานุการคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน กราบบังคมทูลรายงาน เสด็จไปยังแท่นทรงกลดปุ่มไฟฟ้า เปิดแพรคลุมป้ายพิพิธภัณฑ์การศึกษา โรงเรียนวัดโนทัยพายัพ วงศวิบูลย์บรรเลงเพลงมหาฤกษ์ สมเด็จพระเทพฯ เสด็จพระราชดำเนินกลับประทับพระราชอาสน์ ณ พลับพลาพิธี นางปรานอม เชื้อศักดิ์หาญย์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดโนทัยพายัพ กราบบังคมทูลเบิกตัวผู้มีอุปการคุณ เข้ารับของที่ระลึกจำนวน 60 ราย และผู้ถวายเงินโดยเสด็จพระราชกุศลจำนวน 12 ราย จากนั้นเสด็จพระราชดำเนินทอดพระเนตรพิพิธภัณฑ์การศึกษา โรงเรียนตามลำดับ ทรงปลูกต้นไม้ “ต้นจำปีสิรินธร” ณ มุมอาคารวัฒนา ผู้อำนวยการ โรงเรียนและคณะถวายของที่ระลึก สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จประทับรถยนต์พระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินไปยังอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ เสด็จพระราชดำเนินทรงเปิดพิพิธภัณฑ์การศึกษาโรงเรียนวัดโนทัยพายัพ

พิธีเปิดอาคาร 100 ปี “ร่วมฟ้าเจ้าหลวง” 28 มีนาคม พ.ศ. 2550 เวลา 09.19 น. พิธีเปิดอาคาร 100 ปี “ร่วมฟ้าเจ้าหลวง” โดยได้รับความกรุณาจาก คุณหญิง ดร.กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา เลขานุการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เกียรติเป็นประธานในพิธี และได้รับความกรุณาจากเจ้าวงศ์ศักดิ์ ณ เชียงใหม่ อนุญาตให้ใช้นามอาคาร “ร่วมฟ้าเจ้าหลวง” เพื่อเทิดพระเกียรติเจ้าผู้ครองนครเชียงใหม่ องค์ที่ 8 เจ้าอินทวโรรสสุริยวงศ์ ที่ทรงก่อตั้งโรงเรียนสอนหญิง เมื่อ 100 ปีก่อน

วิสัยทัศน์โรงเรียน

โรงเรียนวัดโนทัยพายัพ เป็นผู้นำในการปฏิรูปการเรียนการสอน โดยการร่วมมือของชุมชน และท้องถิ่นเพื่อให้มีความเป็นเลิศทางปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

พันธกิจ

1. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนการสอน
2. ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร
3. ส่งเสริมการบริหารจัดการโดยใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
4. พัฒนาประสิทธิภาพการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้และสื่อ ICT ของนักเรียนและครู
5. ส่งเสริมความเป็นเลิศทางปัญญา พัฒนาทักษะอาชีพ พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม นักเรียน และการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

เป้าประสงค์

เพื่อให้ นักเรียนเรียนรู้รอบด้าน มีทักษะวิชาชีพ คิดวิเคราะห์และตัดสินใจอย่างชาญฉลาด มีความสุข มีคุณธรรมจริยธรรม ดำรงชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3. โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม

โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม เป็นสถานศึกษาของรัฐประจำจังหวัดเชียงรายก่อตั้งขึ้นโดย พระยาศรีสุริยราชวรานุวัตร (สุข ดิษยบุตร) ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย เมื่อ ปี พ.ศ. 2451 ตรงกับ ปีที่สี่สิบเอ็ดในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เดิมมีชื่อว่า “โรงเรียนประจำจังหวัดเชียงรายสามัคคีวิทยาคม” จัดเป็นสถานศึกษาซึ่งจัดตั้งขึ้นเป็น อันดับที่ 22 ของประเทศไทย อันดับที่ 4 ของภาคเหนือ และอันดับที่ 1 ของจังหวัดเชียงราย

ปัจจุบัน จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาแบบสหศึกษา เป็นสถานมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ พิเศษ และเป็นส่วนราชการในบังคับของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 1 สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ย้อนหลังไปประมาณกว่าหนึ่งร้อยปี จังหวัดเชียงราย โดยพระยาศรีสุริยราชวรานุวัตร (สุข ดิษยบุตร) ผู้ว่าราชการจังหวัดเชียงราย รับพระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์ พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประกาศจัดตั้งโรงเรียนสามัคคีวิทยาคมขึ้นใน ปี พ.ศ. 2451 เพื่อให้กุลบุตรและกุลสตรีทั้งหลายได้รับการศึกษาโดยทั่วถึงกัน โดยไม่แบ่งเหล่ากำเนิด เพศ ศาสนา และภูมิลำเนา เพื่อพัฒนาประเทศชาติ ให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาอารยประเทศ และเพื่อป้องกันภัยจากการล่าอาณานิคม

เมื่อแรกได้ชื่อว่า “โรงเรียนประจำจังหวัดเชียงรายสามัคคีวิทยาคม” ด้วยเหตุที่ถือกำเนิดจากความพร้อมอกพร้อมใจและเห็นดีเห็นงามร่วมกันของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ เอกชน และประชาชนเชียงรายทั้งปวง ที่ตั้งแรกคือที่ดินประมาณหนึ่งไร่บริเวณเชิงดอยวัดจำเมือง จัดการสอนระดับประถมศึกษาสายสามัญ รับทั้งนักเรียนชายและหญิง และทั้งฆราวาสและสมณเพศ

พ.ศ. 2478 บรรดาผู้ปกครองได้ร้องขอต่อทางราชการให้จัดสร้างที่ทำการสถานศึกษาใหม่ ด้วยสถานที่ขณะนั้นไม่เอื้ออำนวยแก่การคมนาคม นายช่วง สุนทรสุรงค์ รักษาการครูใหญ่ของสถานศึกษาจึงประสานกับนายบุญสิงห์ บุญคำ ศึกษาธิการจังหวัดเชียงรายจัดซื้อที่ดินจากนายเรย์ คับเบิลยู. แบตเทลล์ (Ray W. Battelle) หัวหน้าคณะมิชชันนารีชาวอเมริกาประจำจังหวัด ณ บริเวณวัดป่าแดง ถนนบรรพปราการ อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย และที่ดินข้างเคียงอีกจำนวนหนึ่ง ประกอบเข้ากับที่ดินที่มีผู้บริจาคให้อีกจำนวนหนึ่ง สถาปนาอาคารถาวรจนแล้วเสร็จใน ปี พ.ศ. 2480 และพระพนมนครานุรักษ์ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานในพิธีเปิดอาคารหลัก เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2481

ในยุคถัดมา สถานศึกษาได้พัฒนาคนในด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับความต้องการด้านการศึกษาของสังคมเรื่อยมา กระทั่ง ปี พ.ศ. 2551 มีอายุครบหนึ่งร้อยปี ในปีนั้นเองจึงได้จัดงานเฉลิมฉลองขึ้นระหว่างวันที่ 9 - 20 กุมภาพันธ์ ใช้ชื่อว่า “ร้อยใจ ร้อยไมตรี 100 ปี สามัคคีวิทยาคม พ.ศ. 2551” โดยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จพระราชดำเนินมาเป็นองค์ประธานในพิธีสมโภชอาคารหนึ่งร้อยปีของสถานศึกษาด้วย

ปัจจุบันสถานศึกษายังคงจัดและส่งเสริมการศึกษาระดับมัธยมศึกษาให้แก่ประชาชนทั่วไป และมีวิวัฒนาการโดยไม่ขาดสาย

การจัดการศึกษา

โรงเรียนสามัคคีวิทยาคมเปิดให้การศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 (ช่วงชั้นที่ 3-4) ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน แผนการศึกษาแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาลกับทั้งมติคณะรัฐมนตรีและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และยังจัดโครงการพิเศษนอกเหนือไปจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อให้สอดคล้องกับความหลากหลายทางสมรรถภาพของผู้เรียน

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จัดชั้นเรียนปีละสิบสองห้อง รวมทั้งระดับได้สามสิบหกห้อง ทั้งนี้ ในแต่ละปีแบ่งห้องเรียนตามการจัดการศึกษาดังนี้

ห้องที่เก้าและห้องที่สิบ สำหรับนักเรียนในโครงการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ โดยนักเรียนเหล่านี้จะได้รับการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ในชั้นสูงเป็นพิเศษกว่าระดับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ห้องที่สิบเอ็ดและห้องที่สิบสอง สำหรับนักเรียนในโครงการหลักสูตรพิเศษภาคภาษาอังกฤษ นักเรียนในโครงการดังกล่าวจะได้รับการศึกษาทุกรายวิชาเป็นภาษาอังกฤษ ยกเว้นวิชาภาษาไทย โดยสถานศึกษาได้จ้างชาวต่างประเทศที่มีคุณวุฒิต้องตามหลักเกณฑ์ของกระทรวงศึกษาธิการเป็นครูสอน ทั้งนี้ ครูชาวต่างประเทศเหล่านี้มีสถานะเป็นลูกจ้างชั่วคราว

ห้องที่หนึ่งถึงห้องที่แปด จัดการศึกษาทั่วไปตามหลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา

ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จัดชั้นเรียนปีละสิบห้าห้อง รวมทั้งระดับได้สิบห้าห้อง ทั้งนี้ในแต่ละปีแบ่งห้องเรียนตามแผนการเรียนรู้อย่างนี้

แผนการเรียนรู้อังกฤษ ภาษาไทย และสังคมศึกษา (ห้องที่หนึ่ง)

แผนการเรียนรู้อังกฤษและภาษาจีน (ห้องที่สอง)

แผนการเรียนรู้อังกฤษและภาษาญี่ปุ่น (ห้องที่สาม)

แผนการเรียนรู้อังกฤษและภาษาฝรั่งเศส (ห้องที่สี่)

แผนการเรียนรู้อังกฤษและคณิตศาสตร์ (ห้องที่ห้าถึงห้องที่เจ็ด)

แผนการเรียนรู่วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (ห้องที่แปดถึงห้องที่สิบห้า)

ทั้งนี้ ห้องที่สิบถึงห้องที่สิบห้าเป็นห้องเรียนซึ่งจัดการเรียนการสอนด้วยหลักสูตรพิเศษเพื่อการพัฒนาผู้มีความสามารถทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

โครงการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษทางภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เป็นโครงการที่สถานศึกษาจัดขึ้นเพิ่มเติมจากหลักสูตรการศึกษามัธยมศึกษา เริ่มโดยสภาการศึกษา มีสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) กำกับดูแล และมีคณะกรรมการทั้งคณะวิจัยจากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กำกับ ดูแล และศึกษาวิจัยเฉพาะผู้มีความสามารถพิเศษทางภาษาอีกฝ่ายหนึ่ง การดำเนินการเริ่มจากการคัดกรองนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษทางสาขาวิชานั้นอย่างแท้จริงมาเข้ารับการศึกษาระดับสูงและรอบด้านเพื่อให้เด็กจานในสาขาวิชาดังกล่าวอย่างแท้จริง นักเรียนผู้มีสิทธิเข้าร่วมโครงการนี้ เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โดยจะมีการจัดการศึกษารูปแบบพิเศษดังกล่าวตลอดทั้งสามปี และผู้สำเร็จการศึกษาจากโครงการนี้จะได้รับอนุมัติประกาศนียบัตรรับรองเป็นรายปีจาก สกศ. โครงการนี้มักเรียกกันโดยชื่อภาษาอังกฤษว่า “กิฟเต็ด” (Gifted) ซึ่งแปลว่า “มีพรสวรรค์” หรือ “ผู้มีพรสวรรค์” และมักเรียกนักเรียนในโครงการว่า “เด็กกิฟเต็ด” เช่น นักเรียนในโครงการดังกล่าวฝ่ายภาษาไทยว่า “เด็กกิฟเต็ดไทย” ฝ่ายวิทยาศาสตร์ว่า “เด็กกิฟเต็ดวิทย์”

คำขวัญ ปรัชญา ภาษิต ตรา และปฏิมาโรงเรียน

คำขวัญ “พลั สงฆสุส สามคฺคี” (แปลว่า “สามคคคือพลัง”) ปรัชญา “เรียนเยี่ยม เปี่ยมคุณธรรม นำพัฒนา” ภาษิต “ตัวอย่างที่ดีมีค่ากว่าคำสอน” ตรา อักษรย่อของสถานศึกษา

ประดิษฐ์ด้วยเกลียวเชือกอันคล้องกัน โดยมันคงเสมือนความสามัคคี ลอยอยู่กลางหมู่เมฆ เป็นการเชิดชูไว้ในที่สูง ประดิษฐานอยู่ใต้อุณาโลมเปล่งรัศมีเสมือนความรุ่งโรจน์ของสถานศึกษา ได้อักษรมีปี พ.ศ. ที่ก่อตั้งสถานศึกษาและมีแถบคำขวัญของสถานศึกษาปฏิมา “พระพุทธมณีโมครีรัตนะ” เดิมไม่มีนาม คงเรียกตามลักษณะทางศิลปกรรมว่า “พระพุทธรูปเชียงแสนสิงห์ 3” ต่อมาสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้ประทานนามดังกล่าวแก่ปฏิมาเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2547 เนื่องในการจัดงานร้อยใจ ร้อยไมตรี 100 ปีสามัคคีวิทยาเขต พ.ศ. 2551 เพื่อเฉลิมการมีอายุครบร้อยปีของสถานศึกษา ใน ปี พ.ศ. 2551 พระพุทธมณีโมครีรัตนะเป็นปฏิมาปางสมาธิ ประกอบขึ้นจากสัมฤทธิ์สีดำ มีขนาดประมาณเด็กโตนั่ง หน้าตักกว้างสิบเจ็ดนิ้ว จัดสมาธิราบ ปลายของคุลีเสมอกันทุกองค์ ชายสังฆาฏิเป็นจ้ามเขี้ยวตะขาบยาวจรดพระนาภี ปฏิมา มีสิ่งหลักขณะ พรหมลักษณะ และพุทธลักษณะ สอดคล้องกับความเชื่อทางศาสนา กรมศิลปากรคาดว่า มีอายุประมาณสี่ร้อยถึงห้าร้อยปีก่อน และได้สร้างขึ้นในสมัยเชียงแสน เดิมจุฬาทองปฏิมาสูญหายไป และได้สร้างใหม่ทดแทนในการจัดสร้างวัดพุทธศาสนาเนื่องในงานหนึ่งร้อยปีดังกล่าว ปัจจุบันเป็นพระประธานห้องประชุมอาคาร 1

พื้นที่ของสถานศึกษา

อาคาร 1 สถาปัตยกรรมสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2

โรงเรียนสามัคคีวิทยาเขตตั้งอยู่กลางใจเมืองเชียงราย และมีสถานบำบัดความต้องการพื้นฐานหลายประเภทตั้งอยู่รายรอบ โดยมีทั้งห้างสรรพสินค้า ร้านอาหาร หอพักนักเรียน โรงแรม ตลอดจนวัดพุทธศาสนาและสถานที่ทางศาสนาของลัทธิอื่น

ส่วนพื้นที่ของสถานศึกษานั้น มีเนื้อที่ประมาณ 50 ไร่ 5 งาน 200 ตารางวา ประกอบด้วยอาคารเรียน 13 หลัง และอาคารประกอบ 5 หลัง เป็นห้องเรียนทั้งหมด 90 ห้อง และห้องปฏิบัติการทางวิชาการ 40 ห้อง อาคารหลักมีดังต่อไปนี้

อาคาร 1 ชั้นหนึ่งเป็นที่ตั้งของสำนักผู้อำนวยการ สำนักงานอำนวยการ สำนักงานฝ่ายกิจการนักเรียน สำนักงานกลุ่มบริหารงานทั่วไป สำนักบริหารวิชาการ สำนักงานการเงิน และห้องรับรองพิเศษ ส่วนชั้นสอง ได้แก่ ห้องประชุมอาคาร 1 สำนักงานนโยบายและแผนงาน และห้องพระโรงเรียนประดิษฐานพระพุทธมณีโมครีรัตน พระบรมสารีริกธาตุ และพระอรหันตธาตุ อาคาร 1 นี้เป็นอาคารที่เก่าแก่ที่สุดในบรรดาอาคารทั้งปวง ตั้งแต่มีการจัดตั้งที่ทำการถาวรของสถานศึกษาใน พ.ศ. 2481 เป็นต้นมา ได้มีการบูรณปฏิสังขรณ์น้อยครั้ง สถาปัตยกรรมของอาคาร 1 เป็นแบบสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 บานประตูและบานหน้าต่างล้วนเป็นแบบพับสลักกลอน เป็นต้น

อาคาร 2 เป็นที่ตั้งของสำนักงานกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์ 16 ห้อง และห้องสมุดศูนย์พัฒนาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

อาคาร 3 เป็นที่ตั้งของบ้านแนะแนว สำนักงานกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี แผนกคอมพิวเตอร์ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และห้องสืบค้นทางไกล ภายใต้การสนับสนุนของมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

อาคาร 4 เป็นที่ตั้งของ สำนักงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ศูนย์การเรียนรู้ภาษาไทย ห้องสมุดภาษาไทย และเป็นห้องเรียนประจำของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้งสิบห้าห้อง

อาคาร 5 เป็นที่ตั้งของสำนักงานกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ห้องปฏิบัติการทางคณิตศาสตร์ และห้องเรียนนักเรียนโครงการ หลักสูตรพิเศษภาคภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

อาคาร 6 เป็นที่ตั้งของห้องสมุดเจริญไชยหรือห้องสมุดกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ห้องศูนย์การเรียนรู้สังคมศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะศึกษา และสนามบาสมาตรฐานในร่ม

อาคาร 7 ขึ้นบนเป็นที่ตั้งของหอประชุมกลาง และชั้นล่างสำนักงานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ศูนย์อิรัก จังหวัดเชียงราย ศูนย์เชียร์ ถัดมาด้านหลังอาคาร 7 ได้แก่ สำนักงานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ห้องทำงานคณะกรรมการนักเรียน อาคารพลศึกษา และธรรมสถานสำหรับใช้ปฏิบัติธรรมของบุคลากร และเป็นที่จำวัดของพระสงฆ์

อาคาร 8 เป็นที่ตั้งของสำนักอำนวยการ โครงการหลักสูตรพิเศษภาคภาษาอังกฤษ (English Program)

อาคาร 9 อาคารเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม พ.ศ. 2550 และห้องทรงงาน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ภายในสถานศึกษาจัดให้มีสวนพฤกษชาติเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ระหว่างอาคารต่างๆ โดยสวนประกอบด้วยไม้พื้นเมือง ไม้ดอก ไม้หอม แต่ไม่มีไม้ยืนต้น นอกจากนี้ยังมีโรงอาหารสองโรงตั้งอยู่หลังอาคาร 9 โรงหนึ่งมีชื่อว่า “โรงอาหารสินธานี” อีกโรงว่า “โรงอาหาร 2” ด้านหลังโรงอาหารทั้งสองโรงเป็นหมู่บ้านพักข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ทั้งนี้ด้านหลังสถานศึกษายังเป็นที่ตั้งของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงรายและวิทยาลัยพาณิชยการเชียงรายอีกด้วย

ตอนที่ 2 การศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลจากหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ส่งผลต่อการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

จากการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลจากหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่สำคัญเกี่ยวข้องกับการนำเสนอรูปแบบการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ในมุมมองต่าง ๆ ดังนี้

1. ปีเตอร์ เซนเก้ (Peter Senge)

เซนเก้ (Senge, 1990) นำเสนอองค์ประกอบสำคัญที่จะส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 5 ประการที่เรียกว่าวินัย 5 ประการ (Five Disciplines) ที่ส่งผลให้เกิดองค์การแห่งการเรียนรู้ประกอบด้วย

การคิดอย่างเป็นระบบ (System Thinking) เป็นวิธีการคิด การอธิบาย และการทำความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นด้วยการเชื่อมโยงเรื่องราวต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เป็นองค์ความรู้ที่ช่วยให้บุคคลสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นระบบ สามารถเข้าใจปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทั้งในภาพรวมและส่วนย่อย การคิดเชิงระบบนี้เป็นหัวใจสำคัญของการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้

การเรียนรู้ส่วนตัว (Personal Mastery) เป็นการเรียนรู้ที่จะขยายสมรรถนะของบุคคลในการสร้างผลงานที่ต้องการและสร้างสิ่งแวดล้อมขององค์กรเพื่อให้สมาชิกพัฒนาไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้ (Senge et al., 1994, p. 6) โดยการกระตุ้นให้บุคลากรได้พัฒนาศักยภาพของตนเองให้สูงขึ้นเพราะ เซนเก้ (Senge, 1990, p. 139) เน้นว่าองค์กรจะเรียนรู้โดยผ่านบุคคลที่เรียนรู้อยู่ การเรียนรู้ของแต่ละคน ไม่ได้เป็นหลักประกันว่าเกิดการเรียนรู้ในองค์กรขึ้น แต่การเรียนรู้ขององค์กรจะเกิดขึ้นไม่ได้หากปราศจากบุคคลเรียนรู้

การมีวิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision) เป็นการสร้างความร่วมมือของบุคลากรในการพัฒนาภาพอนาคตที่สมาชิกในองค์กรต้องการ ช่วยให้บุคลากรเกิดการยอมรับและมีข้อผูกพันต่ออุดมการณ์ขององค์กร วิสัยทัศน์ร่วมนั้นเกิดจากการบูรณาการวิสัยทัศน์ของบุคลากรขององค์กร ซึ่งจะสนับสนุนให้เกิดการรวมพลังของสมาชิกที่มีความคาดหวังและก้าวหน้าต่อไปภายใต้อุดมการณ์เดียวกัน

แบบแผนความคิด (Mental Model) เป็นแบบแผนทางความคิดและจิตสำนึกของบุคลากร ซึ่งเป็นสิ่งสะท้อนพฤติกรรมของคนในองค์กรนั้น ๆ และคั้งสมมติฐานและปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น องค์กรแห่งการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เมื่อบุคลากรมีแบบแผนทางความคิด และสะท้อนภาพที่ถูกต้อง เป็นการพัฒนาแบบแผนความคิดที่มุ่งส่วนรวม

การเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning) เป็นการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากรเป็นกลุ่มภายในองค์กร โดยอาศัยความรู้และความคิดของสมาชิกในการแลกเปลี่ยนและพัฒนาความฉลาดรอบรู้ของทีม องค์กรแห่งการเรียนรู้เกิดขึ้นได้เมื่อมีการรวมพลังของกลุ่มต่าง ๆ ภายในองค์กร สมาชิกในทีมได้มีโอกาสเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ร่วมกัน โดยการสื่อสารข้อมูลและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

2. กราวิน (Gravin)

กราวิน (Gravin, 1993) กล่าวว่าองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นองค์กรที่มีทักษะที่จะสร้างสรรค์ แสวงหา และถ่ายโอนความรู้ไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่สะท้อนต่อความรู้ใหม่

ที่องค์กรมี และภูมิปัญญาที่เกิดขึ้นในองค์กร การดำเนินการให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ต้องมีความกระตือรือร้นต่อกระบวนการเรียนรู้ กำหนดแนวทางการเรียนรู้มากกว่าจะเน้นโอกาสของการเรียนรู้ โดยสร้างกรอบของการเรียนรู้อย่างชัดเจนและกระตุ้นให้เกิดทักษะหลัก 5 ประการ ได้แก่ วิธีการแก้ไขอย่างเป็นระบบ การทดลองใช้วิธีการใหม่ ๆ การเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเอง และเรื่องราวในอดีต การเรียนรู้จากประสบการณ์และวิธีการที่ดีที่สุดของผู้อื่น และการถ่ายทอดความรู้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพในองค์กร ซึ่งทักษะทั้งหมดนี้ต้องอาศัยกรอบแนวคิด เครื่องมือ การบริหารและแบบแผนพฤติกรรมขององค์กรเป็นองค์ประกอบสำคัญในการดำเนินกิจกรรม ซึ่งแต่ละองค์กรจะมีกิจกรรมต่างกันไป ขึ้นกับความสามารถในการสร้างสรรค์ระบบงาน และกระบวนการจัดกิจกรรมให้เข้าสู่การดำเนินงานประจำวันขององค์กรเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ทักษะที่ 1 การแก้ปัญหอย่างเป็นระบบ (Systematic Problem Solving)

เป็น กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลหรือเป็นกระบวนการคิดเชิงวิทยาศาสตร์ในการค้นหาสาเหตุ ตั้งสมมติฐานหรือการใช้วงจรของเดมมิง (Plan-Do-Check-Action) และสิ่งที่สำคัญที่ต้องเน้นควบคู่กันไป คือ การใช้ข้อมูลเป็นฐานในการตัดสินใจ ไม่ใช่ความเชื่อ และใช้เครื่องมือทางสถิติในการจัดข้อมูล และการอนุมาน ไปสู่ข้อสรุป ซึ่งการใช้สถิติจะทำให้มีการวิเคราะห์ข้อมูลและทำให้มีการคิดที่เป็นระบบมากขึ้น เพื่อให้การแก้ปัญหาถึงสาเหตุแทนที่จะพิจารณาที่อาการของปัญหาและแก้ที่ปลายเหตุ หัวใจสำคัญของการแก้ปัญหอย่างเป็นระบบ คือ การเปลี่ยนแนวคิดของบุคลากรในองค์กรเสียใหม่ โดยให้ความสำคัญกับรายละเอียดที่ถูกต้องและเที่ยงตรง จะทำให้ข้อค้นพบเป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและมีประโยชน์ต่อการดำเนินการขององค์กร กล่าวคือ แผนกต่าง ๆ จะจัดการอบรมโดยที่ผู้เข้ารับการอบรมจะเป็นบุคลากรในแผนกนั้น ใช้ปัญหาจริงในการอบรมและฝึกการแก้ปัญหอย่างเป็นระบบในการประชุมทุกครั้งและในทุกระดับ การแก้ปัญหอย่างเป็นระบบของกราวิน (Gravin) มีขั้นตอน คือ มีการกำหนดและระบุปัญหา วิเคราะห์ปัญหา ประมวลทางเลือกที่เป็นไปได้ในการแก้ไขปัญหา คัดเลือกและวางแผนเกี่ยวกับทางเลือกเพื่อการแก้ปัญหา การลงมือปฏิบัติตามทางเลือกที่ได้เลือกไว้ ประเมินผลการดำเนินการตามทางเลือก

ทักษะที่ 2 การทดลอง (Experimentation)

เป็นวิธีการทดสอบความรู้และการหาคำตอบอย่างเป็นระบบ เป็นการสนับสนุนให้บุคลากรขององค์กรใช้วิธีใหม่ ๆ การทดลองแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

โปรแกรมที่ดำเนินการต่อเนื่อง (Ongoing Program) เป็นการปฏิบัติงาน ตามปกติ เป็นการทดลองเพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาอย่างต่อเนื่องในการทำงาน เช่น การลาศึกษาต่อ การดูงาน การศึกษาค้นคว้าเพื่อใช้ความคิดมาทดลองใช้ปรับปรุงงานที่ทำอยู่ เป็นต้น

โครงการสาธิต (Demonstration Projects)

เป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงในองค์กรเพื่อไปสู่การปฏิบัติจริง โดยมีการทดลองเพื่อพัฒนาจุดมุ่งหมายและความสามารถใหม่ๆ ให้กับองค์กร สิ่งที่สำคัญคือ การดำเนินงานมีความเสี่ยงเพราะการทดลองใช้วิธีใหม่ ๆ อาจจะไม่ประสบความสำเร็จ แต่ถ้าประสบความสำเร็จก็จะทำให้องค์กรได้ประโยชน์อย่างมาก

ทักษะที่ 3 การเรียนรู้จากประสบการณ์ในอดีต (Learning from Past Experience)

องค์กรต้องทบทวนความสำเร็จและความล้มเหลวของตนเองอยู่เสมอ โดยต้องมีการประเมินวิเคราะห์ความสำเร็จและความล้มเหลวที่เกิดขึ้นอย่างมีระบบ และข้อมูลดังกล่าวต้องเปิดเผย เพื่อให้บุคลากรในองค์กรได้ศึกษาเมื่อต้องการ โดยมีการจดบันทึกเพื่อให้ศึกษาค้นคว้าได้ง่าย หรือจัดทำเป็นกรณีศึกษาเพื่อเป็นบทเรียนเอาไว้เป็นฐานข้อมูลในการศึกษา ทักษะการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นเพราะโดยธรรมชาติคนที่จําเรื่องราวในอดีตไม่ได้ มักจะทำผิดซ้ำอยู่เสมอ แต่ความผิดหรือความล้มเหลวที่เกิดขึ้นจะสอนให้เราฉลาดขึ้น มีประสบการณ์มากขึ้นและไม่ทำผิดซ้ำเดิมอีก

ทักษะที่ 4 การเรียนรู้จากบุคคลอื่น (Learning from Other)

การเรียนรู้ทั้งหมดมิได้เกิดจากความคิดใคร่ครวญอย่างมีระบบและการวิเคราะห์ของตนเองเท่านั้น การเรียนรู้อาจเกิดได้จากการศึกษาสิ่งต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมขององค์กร เช่น การศึกษาในองค์กรอื่น เพื่อให้ได้มุมมองใหม่ ๆ และความคิดที่หลากหลาย การศึกษาจากการรับฟังจากผู้อื่นแล้วนำมาพัฒนาตนเอง เป็นต้น การเรียนรู้จากผู้อื่น ต้องเปิดใจกว้าง รับฟัง ยอมรับการพหุวิจารณ์จากทั้งลูกค้าและคู่แข่ง รวมทั้งยอมรับความสำเร็จขององค์กรอื่น อาจมีการเยี่ยมชมองค์กรอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบและนำมาปรับปรุงพัฒนาองค์กรของตน ไม่พยายามปิดกั้นหรือไม่ยอมรับความจริงที่เกิดขึ้น

ทักษะที่ 5 การถ่ายทอดความรู้ (Transfer of Knowledge)

ต้องมีการเผยแพร่อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพทำให้เกิดการเรียนรู้ในองค์กรอย่างไม่หยุดนิ่ง การถ่ายทอดความรู้ มีหลายวิธี ได้แก่ การพูด การเขียน การศึกษาดูงานเพื่อเรียนรู้นโยบาย การดำเนินงานและระบบงานต่าง ๆ การโยกย้ายหมุนเวียนพนักงานระหว่างหน่วยงาน ทีมงานหรือระหว่างองค์กร การฝึกอบรม การสาธิตโดยเชื่อมโยงกับการปฏิบัติงานจริง เป็นต้น การถ่ายทอดความรู้ต้องมีการติดตามผลการเรียนรู้ในองค์กรด้วยเพื่อให้เป็นไปตามขั้นตอนในการพัฒนา ด้านความรู้จนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและนำไปพัฒนาความสามารถในการปฏิบัติงานต่อไป

3. มาควอด และเรนอลด์ (Marquardt)

มาควอด และเรนอลด์ (Marquardt & Reynolds, 1994, pp. 51-77) พบว่า การที่จะเป็นบริษัทแห่งการเรียนรู้ระดับโลก (Global Learning Company) องค์กรประกอบที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ขององค์กรมี 11 ประการ คือ

โครงสร้างที่เหมาะสม (Appropriate Structure) ได้แก่ โครงสร้างที่เล็กและคล่องตัว ไม่มีสายการบังคับบัญชามากเกินไป มีคำพรรณาลักษณะงานหรือหน้าที่ความรับผิดชอบ (Job Description) ที่ชัดเจนแบบไม่ตายตัว อนาคตต้องใช้ความสามารถหรือสมรรถนะ (Competency) แทนคำบรรยายลักษณะงาน ไม่มีการบังคับบัญชาที่เน้นการควบคุมมากเกินไป ตลอดจนกระบวนการทำงานที่ซับซ้อนกัน เพื่อเอื้อต่อการจัดตั้งทีมงานได้ และที่สำคัญองค์การต้องมีโครงสร้างแบบองค์รวม (Holistic Structure) ที่มีองค์ประกอบที่ต่างทำหน้าที่ของตนอย่างประสานสัมพันธ์กับ แม้แยกเป็นหน่วยย่อย ก็ต้องมีสภาพทุกอย่างเหมือนระบบทั้งหมดขององค์กร โครงสร้างขององค์กรจะมีลักษณะแบบทีมงานข้ามหน้าที่ (Cross Functional Work Teams) เพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้ของทีมพัฒนาวิธีการใหม่ ๆ ที่เชื่อถือได้ เรียนรู้ที่จะประสานงานและทำงานที่ซับซ้อนขึ้นของทีมและเอาชนะความแตกแยกขององค์กร

วัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร (Corporate Learning Culture) ได้แก่ บรรยากาศที่ส่งเสริมการทดลองทำสิ่งใหม่ ๆ แม้จะเสี่ยงต่อความผิดพลาดบ้างก็ตาม ซึ่งการวัดผลสำเร็จของการเรียนรู้พิจารณาจากการบูรณาการความคิดทั้งหมดของโครงการเข้าด้วยกัน วัฒนธรรมองค์กรต้องช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่จะตระหนักถึงตนเอง (Self-Awareness) การใคร่ครวญ (Self-Reflective) และการสร้างสรรค์ (Creative Way) ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้จากประสบการณ์ โดยให้คนได้มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย สนับสนุนให้มีการให้ข้อมูลย้อนกลับ รวมทั้งมีโอกาสนในการพัฒนาตนเองแก่ทุกคน เช่น มีหลักสูตรอบรม สัมมนา อุปกรณ์การเรียนรู้ด้วยตนเอง ครุฝึก พี่เลี้ยงและศูนย์ข้อมูล ให้เกิดมินิสัยการเรียนรู้จากทุกอย่างในการทำงาน รวมทั้งต้องมีการสนับสนุนด้านขวัญกำลังใจและการเงินจากองค์กรอย่างจริงจัง

การเพิ่มอำนาจและความรับผิดชอบในงาน (Empowerment) การส่งเสริมสนับสนุนและเปิดโอกาสให้พนักงานมีความสามารถในการเรียนรู้ มีอิสระในการตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง ลดความรู้สึกที่ต้องพึ่งพาผู้อื่นในการแก้ไขปัญหา ขยายการเรียนรู้ของคนให้บังเกิดผลงอกงามและการเพิ่มพูนผลผลิต มีความคิดสร้างสรรค์อย่างเต็มที่ กระจายความรับผิดชอบและการตัดสินใจแก้ปัญหาไปสู่ระดับล่างหรือผู้ปฏิบัติ เพื่อให้มีศักยภาพในการเรียนรู้ภายใต้กลยุทธ์และแผนงานขององค์กร

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (Environmental Scanning) คาดคะเนการเปลี่ยนแปลงที่อาจมีผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมขององค์กร ต้องไหวตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีการพัฒนาการคาดการณ์ที่เกี่ยวกับอนาคตที่เป็นไปได้ การสร้างผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในฐานะการเรียนรู้โดยเจตนาและการเลือกเป้าหมายในสภาพแวดล้อมว่าควรจะเลือกเรียนรู้อะไร

การสร้างและถ่ายโอนความรู้ (Knowledge Creation and Transfer) หน้าที่การสร้างนวัตกรรมองค์ความรู้ใหม่ ๆ มิใช่เป็นเพียงหน้าที่ของฝ่ายวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้ปฏิบัติทุกคนจะมีบทบาทเสริมสร้างความรู้ เรียนรู้จากส่วนอื่น ฝ่ายอื่นจากเครือข่ายสัมพันธ์ติดต่อกับผ่านช่องทางการสื่อสารและเทคโนโลยีต่าง ๆ มีการแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างกัน โดยการสร้างฐานข้อมูลที่เข้าถึงได้ง่าย มีบอร์ดข่าวสารเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ใช้ไปรษณีย์ อิเลคทรอนิกส์ (E-Mail) ในการสื่อสารระยะไกล และแลกเปลี่ยนข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในการสร้างระบบเครือข่ายที่ซับซ้อนขึ้น มีการสร้างความรู้ใหม่ที่นอกจากจะเกี่ยวข้องกับข่าวสารภายนอกแล้วยังรวมถึงการเรียนรู้ภายในและการหยั่งรู้ทางความคิดของแต่ละบุคคลในองค์กร

เทคโนโลยีการเรียนรู้ (Learning Technology) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมเพื่อช่วยในการปฏิบัติงานในกระบวนการเรียนรู้อย่างทั่วถึง และให้มีการเก็บ ประมวล ถ่ายทอด ข้อมูลกันได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องเหมาะสมกับแต่ละบุคคลและสถานการณ์ เช่น การใช้การสื่อสารทางไกลมาใช้ในการเรียนรู้ระยะไกล ใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อช่วยถ่ายโอนการเรียนรู้ไปทั่วทั้งองค์กร และการฝึกอบรมโดยการเล่นเกมส์ เพื่อพัฒนาพนักงานโดยการเรียนรู้จากประสบการณ์ด้วยตนเอง เป็นต้น ทำให้การฝึกอบรมในอนาคตจะรวดเร็ว สั้น กระชับ

มุ่งเน้นคุณภาพ (Quality) องค์กรให้ความสำคัญกับการบริหารเชิงคุณภาพโดยรวม ที่เน้นการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ทำให้ผลการเรียนรู้ทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจกลายเป็นผลงานที่ดีขึ้น โดยถือหลักว่าจะพัฒนาคุณภาพคุณค่าในสายตาของผู้รับบริการและไม่มีคำว่า “ต้อรองคุณภาพ” เหมือนหนึ่งศาสนาที่จะได้รับการยอมรับโดยไม่มีข้อกังขา

กลยุทธ์ (Strategy) การใช้กลยุทธ์การเรียนรู้โดยเจตนา และการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการ (Action Learning) เป็นจิตสำนึกขององค์กรควบคู่ไปกับการทำงาน กระบวนการเรียนรู้จะเต็มไปด้วยมีกลยุทธ์ทั้งในด้านของการยกย่อง การดำเนินการและการประเมิน ผู้บริหารจะเป็นผู้ทำหน้าที่ทดลองมากกว่าจะเป็นผู้กำหนดแนวทางปฏิบัติหรือมีคำตอบไว้ให้

บรรยากาศที่สนับสนุน (Supportive Atmosphere) จุดมุ่งหมายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตในการทำงาน คือ การพัฒนาศักยภาพความเป็นมนุษย์ที่เต็มเปี่ยม การเคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การยอมรับความแตกต่างของบุคคล ความเท่าเทียมกัน แรงงานที่มีประชาธิปไตยและความเป็นมนุษย์ โดยมีความสมดุลระหว่างความต้องการของบุคคลและองค์กรในการเรียนรู้และพัฒนาเพื่อที่จะทำงานให้ได้ดี องค์กรจึงต้องพัฒนาความสามารถของบุคคลเป็นสำคัญ

การทำงานเป็นทีมและแบบเครือข่าย (Teamwork and Networking) การที่องค์กรตระหนักถึงความร่วมมือ การแบ่งปันและการสร้างผลรวมที่สูงกว่าจากทรัพยากรทั้งภายในองค์กรที่เรียกว่าการทำงานเป็นทีม และภายนอกองค์กรที่เรียกว่าการทำงานแบบเครือข่าย ซึ่งไม่ใช่เพียงแต่การ

แก้ปัญหาเฉพาะหน้าอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่ต้องร่วมมือกันแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่องในระยะยาวและริเริ่มสิ่งใหม่ เพื่อสร้างการแข่งขันและการสร้างพลังร่วม อันจะทำให้องค์กรอยู่รอดและเจริญเติบโต

วิสัยทัศน์ (Vision) เป็นความคิดเห็นร่วมกันของคนในองค์กรเพื่อสนับสนุนสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมถึงพันธกิจ (Mission) จะเป็นแรงผลักดันให้การปฏิบัติงานมุ่งสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพอย่างผูกพัน การเน้นและใช้พลังงานในการเรียนรู้ไปยังเรื่องที่เป็นทิศทางที่ต้องการร่วมกันทั้งองค์กร บนพื้นฐานของค่านิยม ปรัชญา ความคิดความเชื่อคล้ายคลึงกัน ส่งผลให้มีการร่วมทำกิจกรรมที่มีจุดหมายเดียวกันในที่สุด

4. เฟ็ดเลอร์, เบอร์กอยน์ และบอยเดล (Pedler, Burgoyne, & Boydell)

เฟ็ดเลอร์, เบอร์กอยน์ และบอยเดล (Pedler, Burgoyne, & Boydell, 1991) กล่าวถึงลักษณะที่เหมาะสมของการเป็นบริษัทแห่งการเรียนรู้ว่าเมืองค์ประกอบ 5 ด้าน ดังนี้

4.1 ด้านกลยุทธ์ (Strategy) ประกอบด้วย 2 กระบวนการ คือ

4.1.1 สนับสนุนให้การเรียนรู้เป็นกลยุทธ์หลักขององค์กร โดยปกติแล้วองค์กรจะปรับทิศทางของกลยุทธ์ไปในทางที่เหมาะสมและสอดคล้องกับนโยบายขององค์กร ดังนั้น กลยุทธ์จะเป็นการเรียนรู้ตลอดเวลา มีการวางแผน มีข้อมูลป้อนกลับ มีการปรับปรุงให้เหมาะสมอย่างต่อเนื่อง

4.1.2 สร้างนโยบายขององค์กร โดยยึดถือการมีส่วนร่วม สมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วมในการสร้างนโยบายและกลยุทธ์ ทำให้ทุกคนเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ทั้งยังเป็นการสร้างความผูกพันในองค์กรอีกด้วย

4.2 ด้านการมองภายในองค์กร (Looking in) ประกอบด้วย 3 กระบวนการ คือ

4.2.1 มีการใช้ข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึงกันภายในองค์กร นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้สร้างฐานข้อมูลและระบบการสื่อสาร เพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจในทิศทางที่กำลังจะเป็นไป รวมทั้งการสะท้อนข้อมูลป้อนกลับเพื่อช่วยในการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

4.2.2 มีการสร้างการตรวจสอบและการควบคุมระบบการตรวจสอบงบประมาณ และการนำเสนอรายงานที่จัดขึ้นเพื่อช่วยในการเรียนรู้โดยพนักงานทุกคนจะรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานที่รับผิดชอบทรัพยากรของตนเองระบบควบคุมถูกออกแบบและดำเนินไปเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า

4.2.3 มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน แต่ละแผนกในองค์กรต้องสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า รวมทั้งตระหนักถึงความต้องการโดยรวมขององค์กร ผู้จัดการมีหน้าที่ กระตุ้นการสื่อสาร การตรวจสอบการทำสัญญามากกว่าที่จะมาควบคุมแบบใช้อำนาจบังคับ แต่ละแผนกสามารถพูดอย่างอิสระและตรงไปตรงมากับแผนกอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งสามารถริเริ่มด้วยตนเอง

4.2.4 การให้รางวัลอย่างยืดหยุ่น มีการศึกษาเรื่องระบบการให้รางวัลลึกซึ้ง มีการทดลองนำรูปแบบมาปฏิบัติ และเปิดโอกาสให้พนักงานมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบของการให้รางวัล

4.3 ด้านโครงสร้าง (Structure) ประกอบด้วย 1 กระบวนการ คือ

การมีโครงสร้างที่สั้นกระชับและมีการกระจายอำนาจมากขึ้น แผนกต่าง ๆ ควรมีโครงสร้างที่ยืดหยุ่น สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง มีกฎระเบียบ มีกระบวนการแต่สามารถปรับเปลี่ยนได้ มีการอภิปรายร่วมกัน และควรมีการทดลองรูปแบบโครงสร้างใหม่ ๆ

4.4 ด้านการมองภายนอก (Looking out) ประกอบด้วย 2 กระบวนการ คือ

4.4.1 พนักงานเป็นเสมือนผู้วิเคราะห์สภาพแวดล้อม โดยทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลจากภายนอกองค์การทั้งวิชาการ เศรษฐศาสตร์ การตลาด เทคโนโลยี การเมือง และแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของโลก แล้วนำข้อมูลที่ได้มาแบ่งปันกันในองค์การ

4.4.2 การเรียนรู้ข้ามองค์การ พนักงานต้องมีการพบกับคู่แข่ง หุ่นตัวแทนธุรกิจ ลูกค้า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับองค์การเป็นประจำ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล และนำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์และตลาดใหม่ ๆ ใช้การเรียนรู้จากการปฏิบัติที่ดีที่สุดในองค์การอื่น ๆ เป็นเกณฑ์เปรียบเทียบ

4.5 ด้านโอกาสในการเรียนรู้ (Learning Opportunities) ประกอบด้วย 2 กระบวนการ คือ

4.5.1 มีบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนรู้ทุกคนในองค์การจะช่วยเหลือสนับสนุน และให้ความสนใจกับการเรียนรู้ มีทัศนคติที่ดีต่อการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องเป็นการพยายามเรียนรู้และพัฒนาให้ดีขึ้น

4.5.2 สมาชิกในองค์การมีการพัฒนาตนเอง โดยพนักงานแต่ละคนสามารถตัดสินใจได้ว่า ต้องการฝึกอบรมและพัฒนาในสิ่งที่ตนเองต้องการ องค์การมีหน้าที่ให้คำแนะนำและกระตุ้นให้พนักงานมีความรับผิดชอบในการพัฒนาตนเอง นอกจากนี้ยังให้โอกาส วัสดุอุปกรณ์และทรัพยากรที่สามารถใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ต่อพนักงาน และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

5. สิลินส์, ซารินส์ และมัลฟอร์ด (Silins, Zarins, & Mulford)

สิลินส์ และคณะ (Silins et al., 2002) วิจัยเรื่องคุณลักษณะและกระบวนการใดที่นิยามโรงเรียนว่าเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้และแนวคิดนี้ควรจะนำมาประยุกต์ใช้กับโรงเรียนหรือไม่ (What characteristics and processes define a school as a learning organization? Is this a useful concept to apply to schools?) งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับโรงเรียนมัธยมศึกษาในฐานะที่เป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการวิจัยโรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐ South Australia และ Tasmania ทำการสำรวจอาจารย์และผู้อำนวยการโรงเรียนกว่า 2,000 คน มีการวิเคราะห์ข้อมูล และมีการวิเคราะห์ตัวแปรเพื่อยืนยันโดยใช้โปรแกรมลิสเรล (Lisrel) ในการทดสอบ

โมเดล พบว่า การวิเคราะห์ตัวแปร โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบหลักของแบบสอบถามซึ่งมีคำถามเกี่ยวกับการเรียนรู้ในระดับองค์การ 40 ข้อ ด้วยวิธี Varimax Rotation ใช้บังคับถึงโครงสร้างที่เป็นไปได้มากที่สุดของแนวคิดการเรียนรู้ระดับองค์การ โครงสร้างที่มี 7 ตัวแปรที่ใช้ในการสร้างคำถามในแบบสอบถามไม่ได้รับการสนับสนุนจากข้อมูลที่สังเกตได้ วิธีการ 4 ตัวแปรกลับเหมาะสมกับข้อมูลมากกว่า และโมเดลในการวัดผลนี้ได้รับการตรวจสอบโดยวิธีการเชิงยืนยันของฮัจเนล, วอคเกอร์ และแซคเนย์ (Hajnel, Walker, & Sackney, 1998 cited in Grader, 2003) ได้ทำการวิเคราะห์ตัวแปรการวัดพฤติกรรมการเรียนรู้ในองค์การ โดยใช้คำถาม 15 ข้อที่ได้มาจากโครงการวิจัยขนาดใหญ่ ที่ศึกษาความคิดริเริ่มในการพัฒนาโรงเรียนและตัวบ่งชี้การเป็นสถาบัน พวกเขาพบองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่ การร่วมมือ การเรียนรู้ของแต่ละบุคคล และวิสัยทัศน์ แม้กลุ่มตัวอย่างจะเล็กไปในการวิเคราะห์ตัวแปรเชิงยืนยันเพื่อประเมินโมเดลของพวกเขา แต่การที่องค์ประกอบเหล่านี้คล้ายคลึงกับตัวแปรของเรา ทำให้โมเดลของพวกเขามีข้อดีมากขึ้น ผลการวิจัยของเขายังสอดคล้องกับผลการวิจัยที่กล่าวว่า การร่วมมือและการมีจุดประสงค์ ทำให้โรงเรียนเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ผลการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า อาจารย์และผู้อำนวยการโรงเรียนเห็นว่าคุณลักษณะและกระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาหลายประการ คล้ายคลึงกับแนวคิดองค์การแห่งการเรียนรู้ จากการตอบแบบสอบถามของอาจารย์ ทำให้เราเห็นความเหมาะสมในการประยุกต์ใช้แนวคิดองค์การแห่งการเรียนรู้กับโรงเรียน และกล่าวถึงตัวแปรที่ตัวที่มีผลต่อความเข้าใจในการให้คำจำกัดความ เกี่ยวกับแนวคิดนี้ของโรงเรียนในรัฐ South Australia และ Tasmania ได้แก่

1. บรรยากาศความไว้วางใจและความร่วมมือ (Trusting and Collaborative Climate) หมายถึง โรงเรียนที่มีวัฒนธรรมในการร่วมมือกัน อาจารย์มีส่วนร่วมในการตัดสินใจงานนโยบายที่สำคัญและมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของโรงเรียน การหาข้อในหมู่เพื่อนร่วมงานเป็นแบบเปิด และมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างสมาชิกท่านอื่นในโรงเรียนและพ่อแม่ มีการเห็นคุณค่าของเจ้าหน้าที่
2. ความคิดริเริ่มและการยอมรับความเสี่ยง (Taking Initiatives and Risks) หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่มีอำนาจในการตัดสินใจและมีอิสระในการทดลองสิ่งใหม่และยอมรับความเสี่ยง โครงสร้างของโรงเรียนสนับสนุนให้อาจารย์มีความคิดริเริ่ม ผู้บริหารส่งเสริมการตั้งคำถามและความร่วมมือ และเปิดกว้างรับความเปลี่ยนแปลง
3. พันธกิจร่วม (Shared and Monitored Mission) หมายถึง วัฒนธรรมของโรงเรียนที่มีการส่งเสริมแนวปฏิบัติงานในปัจจุบันและการเรียนรู้เพื่อปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่ภายในโรงเรียนต้องรู้เท่าทันเหตุการณ์ภายนอกที่อาจจะส่งผลกระทบต่อโรงเรียน หลักสูตรต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์และเป้าหมายของโรงเรียน มีการใช้ข้อมูลจากภายนอกและจากองค์การที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้

4. การพัฒนาทางวิชาชีพ (Professional Development) หมายถึง การที่เจ้าหน้าที่ที่มีการพัฒนาทางวิชาชีพ บทความเกี่ยวกับวิชาชีพและโรงเรียนอื่น ๆ เป็นแหล่งการเรียนรู้ การพัฒนาทักษะในการทำงานและการเรียนรู้เป็นกลุ่มเป็นสิ่งสำคัญ มีการแสวงหาข้อเสนอแนะที่เหมาะสมจากภายนอก และผู้บริหารโรงเรียนให้การสนับสนุนการพัฒนาทางวิชาชีพ

แนวคิดนี้จะปรับใช้กับโรงเรียนได้ผลดีแค่ไหน ข้อมูลชี้ให้เห็นว่า คุณลักษณะและกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับองค์การแห่งการเรียนรู้ที่อธิบายไว้ใน ตัวแปรทั้งสี่ตัวสามารถนำมาใช้เพื่อการจำแนกโรงเรียนมัธยมศึกษาในด้านการพัฒนาและการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ เราได้ประยุกต์ใช้คุณลักษณะต่าง ๆ ขององค์การแห่งการเรียนรู้กับ โรงเรียนมัธยมศึกษา และได้ความรู้ที่สำคัญเกี่ยวกับสิ่งที่โรงเรียนต้องกระทำและต้องปรับปรุงเพื่อตอบสนองต่อความต้องการในอนาคต ปัญหาที่สำคัญในการเปลี่ยนแปลงโรงเรียนให้เป็น องค์การ คือ “การรักษาสมดุล” โรงเรียนจะต้องเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ซึ่ง “ระดับการเรียนรู้ภายในองค์การต้องเท่ากับ หรือมากกว่าระดับของการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมภายนอก” และนี่คือเหตุผลที่โรงเรียนต้องเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ “องค์การที่มีทิศทางและให้ความสำคัญกับความเป็นจริงด้วยการตรวจสอบสิ่งแวดล้อมของตนเอง เป็นองค์การที่มีการวางแผนอย่างมีประสิทธิภาพและยืดหยุ่น องค์การที่การพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นวัฒนธรรมที่สำคัญขององค์การ”

6. สมิธ (Smith)

สมิธ (Smith, 2003) วิจัยเรื่อง มหาวิทยาลัยขององค์การแห่งการเรียนรู้: เป็นการพัฒนารูปแบบแนวคิด จุดมุ่งหมายของการศึกษามี 2 ข้อ คือ 1) ต้องการพัฒนารูปแบบแนวคิดของมหาวิทยาลัยให้เป็นขององค์การแห่งการเรียนรู้ 2) ต้องการศึกษากฎการศึกษาของมหาวิทยาลัยโดยใช้ แนวคิดที่ถูกพัฒนาโดยเซนเก้ (Senge) ให้หลักห้าประการขององค์การแห่งการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า 1) รูปแบบความคิดขององค์การแห่งการเรียนรู้ที่นำเสนอในมหาวิทยาลัยมีคุณค่ามาก 2) การสะท้อนความคิดถูกรวมเข้ามาเป็นหลักการที่ 6 ของรูปแบบ 3) ยังขาดความชัดเจนเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพขององค์การและผลลัพธ์ของคน 4) มุมมองของเจ้าหน้าที่ถูกแยกออกและขาดความเกี่ยวข้องในองค์การ รวมทั้งเสนอแนะว่าประเด็นที่ควรจะศึกษาต่อไปในอนาคต คือ การสกัดสิ่งที่เกี่ยวข้องสำหรับอนาคตให้นำมาเป็นรูปแบบต่อไป

7. ปารีชาติ คุณปลื้ม

ปารีชาติ คุณปลื้ม (2548) วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบองค์การแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย เป็นการศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบขององค์การแห่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย และทดสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบขององค์การแห่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบ

ที่เหมาะสมขององค์การแห่งการเรียนรู้ของมหาวิทยาลัยเอกชนในประเทศไทยตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ประเด็นสำคัญที่ก่อให้เกิดหลักการทั้ง 5 ตามแนวคิดของเซนเก้ (Senge) ประกอบด้วย หลักการที่ 1 ความรอบรู้แห่งตน ได้แก่ การสร้างแรงบันดาลใจให้เกิดความอยากรที่จะเรียนรู้ และความสามารถปรับเปลี่ยนความกดดันในการทำงานให้เป็นแรงกระตุ้นที่นำมาสร้างสรรค์ผลงานได้ หลักการที่ 2 การสร้างแบบจำลองความคิด ได้แก่ การมีทักษะในการฟังและมีการเปิดใจที่จะยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นและการใช้แหล่งความรู้หลาย ๆ แหล่งเพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ หลักการที่ 3 การสร้างวิสัยทัศน์ร่วม ได้แก่ พนักงานต้องมีความเข้าใจในวิสัยทัศน์ขององค์การอย่างชัดเจน และการยอมรับว่าความสำเร็จขององค์การเป็นภาระงานของพนักงานทุกคน หลักการที่ 4 การเรียนรู้เป็นทีม ได้แก่ การพัฒนาและส่งเสริมระบบการทำงานเป็นทีมและสร้างเสริมแรงยึดเหนี่ยวระหว่างสมาชิกในทีม หลักการที่ 5 ความคิดเชิงระบบ ได้แก่ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ที่ทำงานในหน่วยงานเดียวกันและระหว่างหน่วยงาน และการมีความเข้าใจในการจัดลำดับความสำคัญของงาน ส่วนแนวคิดของผู้บริหารมหาวิทยาลัยเอกชน พบว่า ประเด็นสำคัญที่ก่อให้เกิดหลักการทั้ง 5 ประกอบด้วย หลักการที่ 1 ได้แก่ การมีสติและฝึกจิตใจให้มีความมุ่งมั่นในการใฝ่เรียนรู้ใฝ่รู้ และการใช้ข้อมูล ข้อเท็จจริงและเหตุผลทุกครั้งในการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจ หลักการที่ 2 ได้แก่ การปรับระบบการศึกษาที่สามารถสอนให้คิดและวิเคราะห์ได้ด้วยตนเอง และการใช้แหล่งความรู้หลาย ๆ แหล่ง เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจ หลักการที่ 3 ได้แก่ การยอมรับความสามารถของผู้อื่นและการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ หลักการที่ 4 ได้แก่ การมีกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานของสมาชิกในทีม และการมีกระบวนการฝึกอบรมสมาชิกในทีม และ หลักการที่ 5 ได้แก่ การมีความเข้าใจในการจัดลำดับความสำคัญของงาน และระบบโครงสร้างนโยบาย และกระบวนการทำงานขององค์การ ต้องมีการออกแบบให้สามารถดัดแปลงแก้ไข มีความยืดหยุ่นและตอบสนองต่อสิ่งที่มากระทบทั้งภายในและภายนอกองค์การ

ตารางที่ 4 การสรุปแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

เซนเก้ (Senge)	กราวิน (Gravin)	มาร์ควาร์ด (Marquardt)	เพ็ดเลอร์ และคณะ (Pedler et al.)	สลินส์ และคณะ (Slins et al.)	สมิท (Smith)	ปาริชาติ
1. การรอบรู้ส่วนตัว 2. แบบแผนความคิด 3. การมีวิสัยทัศน์ร่วม 4. การเรียนรู้ร่วมกัน 5. การคิดเชิงระบบ	1. การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ 2. การทดลอง 3. การเรียนรู้จากประสบการณ์ 4. การเรียนรู้จากอดีต 5. การเรียนรู้จากบุคคลอื่น	1. การมีโครงสร้างที่เหมาะสม 2. การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ขององค์กร 3. การเรียนรู้ขององค์กร 4. การเพิ่มอำนาจและความรับผิดชอบในงาน 5. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 6. การสร้างและถ่ายทอดความรู้	1. ด้านกลยุทธ์ 2. ด้านการมองภายในองค์กร 3. ด้านโครงสร้าง 4. ด้านการมองภายนอกองค์กร 5. ด้านโอกาสในการเรียนรู้	1. บรรยายภาพความเข้าใจและความร่วมมือ 2. พันธกิจร่วม 3. ความคิดริเริ่มและการยอมรับความเสี่ยง 4. การพัฒนาทางวิชาชีพ	1. รูปแบบความคิดขององค์การแห่งการเรียนรู้ที่นำเสนอในมหาวิทยาลัยมีคุณค่ามาก 2. การสะท้อนความคิดและวิเคราะห์ได้ด้วยตนเอง 3. การยอมรับความเชื่อเป็นหลักการของรูปแบบ 4. การมีกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานของสัมพันธระหว่างสุขภาพขององค์การและผลลัพธ์ของคน	1. การมีสติและฝึกจิตใจให้มีความรู้ ใฝ่เรียน 2. การปรับระบบการศึกษาที่สามารถสอนให้คิดและวิเคราะห์ได้ด้วยตนเอง 3. การยอมรับความเชื่อเป็นหลักการของรูปแบบ 4. การมีกระบวนการประเมินผลการปฏิบัติงานของสัมพันธระหว่างสุขภาพขององค์การและผลลัพธ์ของคน

ตารางที่ 4 (ต่อ)

เซนส์ (Senge)	กรวิน (Gravin)	มกวาด (Marquardt)	เพ็ดเลอร์ และคณะ (Pedler et al.)	สลินส์ และคณะ (Slins et al.)	สมิธ (Smith)	ปรีชาติ
		7. การมุ่งเน้นคุณภาพ 8. การกำหนดกลยุทธ์ 9. การมีบรรยากาศ ที่สนับสนุน 10. การทำงานเป็นทีม และแบบเครือข่าย			4. มุมมองของ เจ้าหน้าที่ถูก แยกออกและขาด ความเกี่ยวข้องใน องค์กร	5. การมีความเข้าใจใน การจัดลำดับความ สำคัญองงาน

จากการศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัย ที่สำคัญเกี่ยวกับการนำเสนอรูปแบบการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ในมุมมองต่าง ๆ พบว่า องค์กรแห่งการเรียนรู้ประกอบด้วยหลักการสำคัญที่เกี่ยวกับการเป็นผู้รอบรู้ส่วนบุคคลของบุคลากรในองค์กร การมีแบบแผนความคิดของภาระงานที่ชัดเจน การที่องค์กรมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน การทำงานร่วมกันเป็นทีมของบุคลากรในองค์กร การคิดอย่างเป็นระบบที่เชื่อมโยงกัน การพัฒนาวิชาชีพของบุคลากรที่สอดคล้องกับภารกิจขององค์กร การสร้างบรรยากาศที่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน ตลอดจนการยอมรับความแตกต่างการริเริ่มสร้างสรรค์ในภารกิจขององค์กรเหล่านี้เป็นสาระสำคัญที่เกิดจากการสังเคราะห์ทฤษฎีแนวคิดที่เกี่ยวกับการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่สัมพันธ์และเชื่อมโยงกัน

ตอนที่ 3 การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้จากโรงเรียนยอดนิยมโดยอาศัยกรอบแนวคิดที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

ปรากฏการณ์ในโรงเรียนยอดนิยมที่สะท้อนการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ในตอนต้นที่ 2 นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษากับโรงเรียนยอดนิยมจำนวน 3 โรงเรียน ดังนี้ คือ โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย จังหวัดลำปาง โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม จังหวัดเชียงราย และโรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อพัฒนารูปแบบองค์กรแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานยอดนิยมเชิงบูรณาการกับปรากฏการณ์จริงในสถานศึกษายอดนิยม เพื่อสกัดให้ได้องค์ประกอบสำคัญและรูปแบบดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

โรงเรียนยอดนิยม นักเรียนส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียน สามารถศึกษาต่อได้ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียง มีมาตรฐานการเรียนโดยรวมเป็นที่ยอมรับ มีผลงานการแข่งขันทางวิชาการในระดับสำคัญ ๆ ของประเทศ ศิษย์เก่าของโรงเรียนเป็นผู้ที่มีชื่อเสียงสร้างผลงานที่มีชื่อเสียงระดับของประเทศที่หลากหลาย ตามคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“...เรื่องของเด็ก ส่วนหนึ่งเป็นตัวป้อนที่มีคุณภาพ เรามีโอกาสได้คัดเด็กที่มีคุณภาพ มีส่วนที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนของเราดีขึ้นไปด้วยความสะดวกขึ้นขณะเดียวกัน ผู้ปกครองก็ช่วยเหลือโรงเรียน เขาคาดหวังจากโรงเรียนสูง ในขณะเดียวกันเขาก็พร้อมจะช่วยเหลือโรงเรียน ในกรณีที่โรงเรียนมีความจำเป็นมีการร้องขอไปยังผู้ปกครอง ส่วนใหญ่ก็ยินดีให้ความร่วมมือ...”
นี่หมายความว่า นักเรียนที่มาเรียนที่โรงเรียนส่วนใหญ่เป็นนักเรียนที่มีคุณภาพพื้นฐานดี ผู้ปกครองของนักเรียนให้การสนับสนุนโรงเรียนจึงทำให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนได้ดีขึ้น

“...ประเด็นส่งผลต่อนักเรียน คือ ส่งเสริมให้เด็กเรียน เรื่องทุนการศึกษานูญวาทย์และโรงเรียนอื่น ๆ ด้วย คุณดูแลในเรื่องการสอนเสริมพิเศษ โดยได้รับการสนับสนุนในการจัดการเรียนพิเศษให้นักเรียน โอลิมปิก...”

“...ผลการทดสอบระดับชาติ เป็นมาตรฐานระดับประเทศ ผู้ปกครองจะดูว่าสถาบันไหนก็ตามที่มีผลการสอบได้มาตรฐาน ทำให้ผู้ปกครองมั่นใจ สร้างความมั่นใจให้กับผู้ปกครองในส่วนของบุญวาทย์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าในระดับประเทศและเขตพื้นที่ ถ้าจะเป็นข้อมูล เกิดความศรัทธาโรงเรียน จนมีการจัดอันดับ...” (ครู)

“...นักเรียนมัธยม 6 ทั้งหมดปีที่แล้วมี 413 คน สามารถสอบเรียนต่อมหาวิทยาลัยได้รวมทั้งหมด 229 คน ใน 413 คน ก็คิดเป็น 50 กว่าเปอร์เซ็นต์นะคะที่ได้...” (ผู้บริหาร)

“...นักเรียนได้รับรางวัลจากองค์การอาหารและยา ในการจัดทำโครงการ ออ. น้อย ได้รับรางวัล นักเรียนไปสิงคโปร์...” (ครู)

“...ความภาคภูมิใจของโรงเรียนเราว่า เราก็สามารถจะสร้างนักเรียน ปั่นนักเรียนให้ประสบความสำเร็จในชีวิตของเขาได้คะ...” (ครู)

“...นางสาวผกาดี ซึ่งก็เป็นความภาคภูมิใจของโรงเรียนเราว่า เราก็สามารถจะสร้างนักเรียนปั่นนักเรียน ให้ประสบความสำเร็จในชีวิตของเขาได้คะ...” (ครู)

“...เด็กไปเรียน อาจจะไม่ได้ไปอยู่คณะแพทยศาสตร์จุฬา วิชาคณะที่เท่าขนาดนั้น แต่ไปเรียนที่ไหนก็เป็นที่ยื่นชมและปรับตัวได้ เข้าใจได้ แล้วก็ยังสามารถแสดงความสามารถได้อย่างเหมาะสมเหมาะสมอย่างงดงาม นี่ก็เด็กวัดโนนทัย ก็ไม่เข้าใจว่า 100 เปอร์เซ็นต์ แต่ฉันก็ภูมิใจเป็นอย่างยิ่ง...” (ครู)

“...โรงเรียนเก่าแก่ของจังหวัดเชียงราย เป็นที่เชื่อถือของผู้ปกครอง เรียนตั้งแต่รุ่นพ่อจนถึงรุ่นลูกหลาน การเรียนการสอนได้รับความเชื่อถือจากคณาจารย์ เช่น การที่ได้นำเด็กสอบเข้าเอนทรานส์ได้มากที่สุดของจังหวัด เป็นที่ยื่นชมและเชื่อถือของผู้ปกครอง คือ เป็นจุดเด่นที่ว่าเป็นโรงเรียนเก่าแก่ เป็นโรงเรียนที่น่าเชื่อถือและเป็นโรงเรียนที่จัดมีการเรียนการสอนที่เป็นแนวหน้าของจังหวัด พิสูจน์ได้จากการที่เด็กไปสอบแข่งขันหรือเอนทรานส์ เป็นโรงเรียนยอดนิยม จึงมีคนมาเรียน...” (กรรมการสถานศึกษา)

“...เจ้าของผลงานชนะเลิศแข่งขันเรียงความจดหมายเยาวชนระหว่างประเทศ หัวข้อ “จดหมายเล็กเพียงใด เดินทางไกลไปทั่วแดน: *une petite lettre va loin a travers le monde*” จัดโดยการสื่อสารแห่งประเทศไทย ได้รับคัดเลือกให้เป็นผลงานเยาวชนไทย แปลเพื่อจัดแสดงเผยแพร่ในงานนิทรรศการสัปดาห์สากลแห่งการเขียนจดหมายโลก พ.ศ. 2537 ณ องค์การไปรษณีย์สากล กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส...” (ครู)

“...ศิษย์เก่าที่มีชื่อเสียง ฌักกานต์ ก้อนพรตน์ เป็นนางแบบนิตยสาร นางแบบโฆษณา นางแบบสินค้า ฌิมมิล องค์สุวรรณ เป็นนักดนตรีและนักร้อง เดชา บุญคำ เป็นศาสตราจารย์ กิตติคุณ ภูมิสถาปนิก ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ประจำปี พ.ศ. 2549 ถวัลย์ ดัชนี เป็นจิตรกร ศิลปินแห่งชาติสาขาทัศนศิลป์ ประจำปี พ.ศ. 2544 ทัญพิสิษฐ์ โสคติเสวี เป็นร้อยโทผู้ช่วยนายทหาร ฝ่ายยุทธการ กองพันทหารช่างที่ 1 รักษาพระองค์ (พ.ศ. 2548 - ปัจจุบัน) ... เป็นนักเรียนนายร้อยของ สถาบันยุทธนาการแห่งมลรัฐเวอร์จิเนีย (Virginia Military Institute) สหรัฐอเมริกา ชั้นปี พ.ศ. 2548 เป็นอาจารย์ผู้บรรยายวิชาฟิสิกส์สำหรับการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน 2009 ณ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บุษรินทร์ ดิยะไพรัช วรพัฒนานันท์ เป็นสมาชิกวุฒิสภา กรรมการการของรัฐบาล (พ.ศ. 2543) ...” (ครู)

ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหารโรงเรียนเป็นอย่างดี เป็นผู้นำของการเปลี่ยนแปลง มีระบบการบริหารที่ดี รู้จักการวิเคราะห์งานวิเคราะห์คน มีทักษะการวิจัย มีความอ่อนน้อม ถ่อมตน มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นที่ยอมรับของผู้ได้บังคับบัญชาและสังคมตามคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“...เออ.. เราต้องสร้างทีมงานเพราะฉะนั้นเราไม่กลัวหรอก เราต้องสร้างต้องเก่งกันทุกคน อย่าไปคิดว่าเขาค้นแล้วเขาจะรู้สึก บอกไม่มี...เราสร้างคนใหม่ได้ แต่เราต้องมีวิธีการสร้างเขา ให้เขาฝึก...” (ผู้บริหาร)

“...การสร้างคุณภาพให้เกิดขึ้นในองค์กรใหญ่พิเศษจะต้องสร้างบนพื้นฐานที่เรียกว่า School Based Management คือ บนพื้นฐานของการจัดการเป็นทีม ผมคิดอย่างนั้นครับ คือให้ทุกอย่างควรจะสิ้นสุดในทีม แล้วก็การสร้างภาวะผู้นำในองค์กรย่อย ๆ นี่จะต้องได้รับการฝึกอบรม อาจจะเกิดจากกระบวนการปฏิบัติ เขาไม่รู้หรอกว่า ผู้อำนวยการฝึกเขาโดยการมอบหมายงานให้ทำ ...” (ครู) นี่แสดงให้เห็นว่า เทคนิคการให้บุคลากรนำตนเองนั้นเป็นวิธีการหนึ่งของผู้บริหารที่อาศัย ข้อมูล ข้อเท็จจริงและเหตุผลมาคิดวิเคราะห์ในการตัดสินใจให้บุคลากรพัฒนาตนเองเป็นผู้นำในหน่วยงานที่รับผิดชอบ

“...สร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรในทุกระดับ ที่พูดไว้ตั้งแต่ต้นแล้วว่าทุกคนเก่ง แต่จะทำไมยังจะเก่งเป็นทีม ทำไมยังที่ไม่ต้องรอสั่งการจากข้างบนอย่างเดียว ปีที่แล้ว Big Idea ของโรงเรียนที่เราจะต้องทำ คือ สร้างภาวะผู้นำให้เกิดขึ้นกับบุคลากรทุกระดับ เพราะฉะนั้นวิธีการต่าง ๆ ที่เราทำขณะนี้ คือ สร้างภาวะความเป็นผู้นำให้เกิดขึ้น เราทำอย่างนี้ได้ มันจะกระจายความรับผิดชอบไป ไม่ต้องไปแบกอยู่บนบ่าผู้อำนวยการคนเดียว...” (ผู้บริหาร)

“...ภูมิใจในความสำเร็จของงานการเรียนการสอน ปี พ.ศ. 2547 เข้าโครงการ “ระบบ ดีโรงเรียนมีคุณภาพ...นำเรื่องระบบมาปรับปรุงโครงสร้างการบริหารงานในโรงเรียน จัดเป็น 13 ระบบ นำมาบริหารงานในโรงเรียน...” (กรรมการสถานศึกษา) นี่สะท้อนให้เห็นว่า ความสนใจของผู้บริหารโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับของสังคม

“...ผู้อำนวยการท่านก็ดูตามความสามารถศักยภาพของแต่ละคน ท่านก็ใช้ระบบ *Put the Right Man to the Right Job* นะตามระบบการทำงาน ผู้บริหาร โรงเรียนท่านก็จะศึกษาบริบทของโรงเรียน ศึกษาความรู้ความสามารถของครูในโรงเรียนก่อน แล้วครูคนไหนมีความรู้ความสามารถด้านไหน ก็มอบหมายงานไปตามนั้นนะคะ...” (ครู) นี่สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของผู้บริหารโรงเรียนในการวิเคราะห์ความสามารถของบุคลากรและมอบหมายงานที่เหมาะสมกับบุคลากรได้ทำงาน

“...พอจะอบรม คุณต้องตอบคำถามมาให้ได้ตั้งแต่ต้นว่า 1 ขั้นตอนที่ 1 ว่าเอาเด็กนักเรียนเป็นยังไงทำยังไงแล้วรายงานมาทีละชั้น สนใจยังไมมีความถนัด ขั้นตอนที่ 2 ในขณะที่ครูสอนไปแล้วได้พบปัญหาอะไร ควรจะแก้ยังไง จึงสร้างสื่ออย่างนี้ นี่แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารหรือบุคลากรจะดำเนินการพัฒนาบุคลากรต้องมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ปัญหาก่อนการอบรม เพื่อให้การอบรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาบุคลากร ได้อย่างแท้จริง...” (ครู)

“...สุดท้ายก็คือผู้นำในองค์กร....จะต้องได้รับการฝึกฝนในเรื่องของกระบวนการวิจัยมาพัฒนางานในหน้าที่...” (ครู)

“...ประเด็นที่ 3 ก็คือ ความสามารถของผู้นำ ผู้อำนวยการ โรงเรียน ตั้งแต่คนแรกจนถึงคนปัจจุบัน ถ้าไปดูกิจกรรมของท่านที่ท่านทำมา สถาบันแห่งนี้ท่านพยายามใช้ความรู้ความสามารถของท่าน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องวิชาการการดูแลเรื่องของการบริการชุมชน เรื่องของธุรการต่าง ๆ นี่ก็จะทำให้แทบจะทำให้ความสมบูรณ์ของระบบการบริหารงานมัน มีความต่อเนื่องส่งผลถึงประสิทธิภาพจนมาถึงปัจจุบันนะครับ...” (ครู)

“...การอ่อนน้อมถ่อมตนนี้ มันจะทำให้คนเข้ามาร่วมกันในการทำงาน แล้วก็ที่ควรจะต้องได้รับการฝึกฝนผู้นำในองค์กรย่อย ๆ ก็นอกจากภาวะ การเป็นผู้นำ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงแล้วนี่ก็ต้องเรื่องของคุณธรรมจริยธรรมตรงนี้นั้นจะต้องไม่พลาด เพราะมันส่งผลไปถึงเรื่องของความรับผิดชอบ...” (ผู้บริหาร)

ครูอาจารย์มีจุดเด่นในด้านการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อการสอน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสอน บุคลากรส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีแรงบันดาลใจ มีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจและอุทิศตนเพื่อส่วนร่วม ในขณะเดียวกัน โรงเรียนจะมีระบบพี่เลี้ยงคอยช่วยเหลือบุคลากรใหม่ ตามคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

“...ครูเราในโรงเรียนส่วนใหญ่ประสบการณ์สูงมีประสบการณ์มาเยอะด้านการสอนได้รับเชิญไปเป็นวิทยากรมันก็เกิดส่งมอบประสบการณ์มาเยอะพอสมควร และก็ได้อีกเชิญให้เป็นพี่เลี้ยงในการพัฒนาโรงเรียนอื่นอันนี้ตรงนี้นั้นก็ต่อมาถึงคณะครูในแต่ละกลุ่มสาระการพัฒนาครูเองในโรงเรียน คนในเขื่อนคนใน มันก็ช่วยกันได้ เป็นส่วนที่ทำให้คุณภาพ การเรียนการสอนของเราก็คือตามไปด้วย...” (ครู)

“...โดยภาพรวม ครูที่นี้เป็นคนที่ค่อนข้างประสบการณ์สูง อายุเฉลี่ยก็ค่อนข้างเยอะ ครูเราที่มีวุฒิภาวะสูงหรือประสบการณ์ทางด้านการสอนสูง เป็นส่วนที่ ผู้ปกครองมั่นใจว่าจะเข้าใจธรรมชาติของเด็ก ๆ และอบรมสั่งสอนลูกเขาได้ให้เป็นคนดี คนเก่งตามที่ผู้ปกครองมุ่งหวังไว้...” (ผู้บริหาร)

“...โรงเรียนใช้สื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์การเรียนการสอน คอมพิวเตอร์ มีห้องสมุด วิทยาศาสตร์ ห้องสมุดคอมพิวเตอร์ ทุกกลุ่มสาระมีห้องสมุดของตัวเอง อาจารย์ทุกคนในกลุ่มสาระจะขยัน ครู โรงเรียนนี้มีการพัฒนาตนเอง ในการเรียนการสอน ครูจะขยันหมั่นเพียรถึงแม้จะอายุมาก ครูส่วนใหญ่เป็นผู้มีประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนมานาน มีความสนใจที่จะพัฒนาด้านวิชาชีพ การเรียนการสอน มากกว่าเรื่องส่วนตัวมีความรับผิดชอบสูงจะ ไม่มีเข้าห้องสอนช้า มีการทำงานเป็นทีม...” (ครู)

“...คุณครูที่เป็นหัวหน้างาน ICT มีงานอะไรที่จะแสดงบ้างผลงานตั้งแต่ปลายปีที่แล้ว ให้เขาไปทำโครงการมา เขาก็ไปทำโครงการเรื่องที่จะประกวดสื่อ เขาก็ไปประชาสัมพันธ์ นี่ยกตัวอย่าง ถ้าเราออกไปแล้วเขาเป็นคนเก่ง ฉะนั้นเขามีพลังคิด...” (ผู้บริหาร)

“...ความภาคภูมิใจของโรงเรียนเราว่า เราจะสามารถจะสร้างนักเรียน ปั่นนักเรียนให้ประสบความสำเร็จในชีวิตของเขาได้ค่ะ นี่หมายความว่า การที่มีนักเรียนดี นักเรียนเก่ง หรือมีศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จสะท้อนความสามารถของครูผู้สอนว่าเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีทักษะส่วนตัวที่จะทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จได้...” (ครู)

“...ครูทุกคนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต มีความรับผิดชอบ ตั้งใจทำงาน นักเรียนศิษย์เก่าเห็นตัวอย่างจากคุณครู ซึ่งโรงเรียนมีครูที่เป็นศิษย์เก่า 36 คน 1 ใน 3 ของครูทั้งหมด (มีครู 120 คน) มีจิตวิญญาณการเป็นพลโลกในทศวรรษ 2020 ขอมอบให้กับโรงเรียน...” (ครู)

“...พอเป็นศิษย์เก่านี้เราก็มีจิตวิญญาณนะคะของความเป็นลูกวัดโน้นนี่ เพราะฉะนั้นงานอะไรที่โรงเรียนมอบหมายมานี้ เราก็ทำ ที่นี้ครูส่วนใหญ่ทำนะคะ ส่วนน้อยที่เขาอาจจะฟังมา เขาอาจจะยังไม่เข้าใจงาน เขาก็ทำนะ เขาก็ทำตามไป เพราะฉะนั้นมันก็สามารถที่จะขับเคลื่อนองค์กรไปได้นะคะ ก็คิดว่าถ้าวงล้อในนี้หมุน วงล้อนอกก็จะต้องตามโซ่ไหมคะ ก็ทำให้งานระบบของเราสามารถที่จะไปได้ทุก ๆ ระบบนะคะ ยิ่งเราได้บุคลากร ที่มีความรับผิดชอบสูง มีความสามารถสูงด้วยนะคะ...” (ครู)

“...อาจารย์ที่อยู่ก่อนท่านก็มีวัฒนธรรมในการทำงานของท่าน ทุกคนก็มีความรับผิดชอบในการทำงานของตนเอง อาจารย์รุ่นก่อน ๆ เป็นแบบอย่างที่ดี การดำเนินชีวิตนะคะ พอเข้ามาอยู่ในโรงเรียนนี้ตั้งแต่ มัธยม 4 นะคะก็เห็นอาจารย์หลายท่านเป็นคนที่สุภาพ เรียบร้อย ตั้งใจทำงาน...” (ครู)

"...อย่างเช่นครูท่านหนึ่งนั้นจะ ยอดเยี่ยมเลย ทางด้านภาษาอังกฤษ เป็นที่ยอมรับ และท่านก็เป็นคนที่คนที่ไหนก็รักที่นั่น อยู่ลำปางก็ลาภีก็รักลำปางก็ลาภีมากนะคะ อยู่วัดโนทัยก็จะรักโรงเรียนวัดโนทัยมาก ก็จะทุ่มเทให้กับโรงเรียน จะช่วยเป็นหน้าเป็นตาให้กับโรงเรียน นะคะ ทำให้โรงเรียนเรามีชื่อเสียงพอสมควร ลูกศิษย์ลูกหาที่รัก เห็นความสามารถของคุณครูนะคะและถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ผู้ปกครองให้ความไว้วางใจกับโรงเรียน..." (ผู้บริหาร)

"...โรงเรียนวัดโนทัยพ่าย แผนการสอนไม่มีเอาไว้โชว์ มีเอาไว้ใช้ ซึ่งเป็นสิ่งที่เปลี่ยนความคิดฉัน จากหน้ามือเป็นหลังมือ การทำแผนการสอนไม่ได้มีเอาไว้โชว์ มีเอาไว้ให้ครูมีเอาไว้ที่จะเลื่อนวิทยฐานะนะคะ แต่ว่าคุณครูเหล่านั้นท่านมีเอาไว้ใช้ แล้วก็ปรับอยู่ตลอดเวลา" (ครู)

"...อย่างกรณีที่เปลี่ยน โครงสร้างกระทรวงศึกษาธิการ ครูที่มาจากสำนักงาน ไม่มีประสบการณ์ทางด้านการสอนพอเข้ามาโรงเรียนก็จะจัดทีมที่เลี้ยงคอยอบรมเขาในเรื่องเทคนิค การสอนการเขียนแผนในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในแต่ละรายวิชาที่จะมีครูที่เลี้ยงคอยเป็นที่เลี้ยงเขาอยู่อย่างน้อยก็จนกว่าเราจะปล่อยได้จึงจะปล่อยก็เป็นส่วน ที่ทำให้ครูเรามีความมั่นใจก็น่าจะดีพอสมควร..." (ครู)

นอกจากนั้น ยังได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครอง บุคลากรในชุมชนที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางมาร่วมพัฒนาโรงเรียนรวมถึงศิษย์เก่าที่คอยให้ความช่วยเหลือโรงเรียนทำให้โรงเรียนมีผลงาน และรางวัลเชิงประจักษ์ที่ชัดเจนเป็นที่ยอมรับของสังคม ตามคำให้สัมภาษณ์ ดังนี้

"...ผู้ปกครองเขาจะยินดีมาร่วมไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองโดยตรง หรือโดยผ่านหน่วยงาน หรือจะเป็นแหล่งประกอบการอะไรนั้นะ พอเราขอความร่วมมือไปอาจจะชวนนักเรียนไปชมแหล่งประกอบการ เขาก็ยินดี ไม่ปฏิเสธ ขอเขาเป็นวิทยากรช่วยเหลือ บางทีเราพาเด็กไป บางทีก็มาเป็นวิทยากร ในการอบรมเด็กประจำสัปดาห์ในระดับชั้นต่างๆเราจะจัดประชุมทุกสัปดาห์ระดับชั้นละ 1 ชั่วโมง ผู้ปกครองเขาจะเข้ามาช่วย ก็ผู้ปกครองก็ยินดีจะมา รวมถึงช่วงที่เราจัดงานวันวิชาการ เขาก็มาร่วมจัดนิทรรศการ เขาก็มาร่วม..." (กรรมการสถานศึกษา)

"...สถาบันนิยม มันอาจจะเป็นข้อเด่นของโรงเรียนนี้นะ แต่ไม่มั่นใจว่าจะเป็นข้อด้อยหรือเปล่า นี่ก็สถาบันนิยม เขาจะมีความภาคภูมิใจ ไม่ว่าจะเป็นครูปัจจุบันนะที่มีความภาคภูมิใจ แม้กระทั่งไปกินเลี้ยงเมื่อ ทุกงานจะต้องเปิดเพลงสถาบัน ซึ่งทุกคนจะต้องลุกขึ้นยืนพริบเลย ก็เป็นการปลุกฝัง เป็นสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจอย่างหนึ่ง เออ...เขามีความภูมิใจในสถาบัน เขาจะต้องพยายามทำทุกวิถีทางเพื่อดำรงความเป็นสถาบันของเขาไว้ ความเป็นบุญวาสนา..." (ครู)

"...สมาคมเข้มแข็งมากแล้วเราก็คงปัจจัยหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนมีคุณภาพหรือโรงเรียนประสบความสำเร็จ การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องสำคัญ การได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก ศิษย์เก่าของ โรงเรียนมีความเข้มแข็งคอยช่วยเหลือศิษย์ปัจจุบัน เนื่องจากศิษย์เก่าเป็นผู้ที่มีความ

สามารถ รอบรู้ ได้เรียนรู้มาก่อน จึงกลายเป็นพี่เลี้ยงคอยแนะนำรุ่นน้องเพราะความรักที่มีต่อโรงเรียน...”
(กรรมการสถานศึกษา)

“...กรณีที่เราเชิญผู้ปกครองมาร่วมมาเป็นวิทยากร มาช่วยเหลือในการจัดการอบรม ผู้ปกครองเขาจะยินดีมาร่วมไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองโดยตรง หรือโดยผ่านหน่วยงานหรือจะเป็นแหล่งประกอบการอะไรนี้ะ พอเราขอความร่วมมือไปอาจจะชวนนักเรียนไปชมแหล่งประกอบการ เขาก็ยินดี ไม่ปฏิเสธ ขอเขาเป็นวิทยากรช่วยเหลือ ผู้ปกครองเขาจะเข้ามาช่วย ผู้ปกครองก็ยินดีจะมาร่วมถึงช่วงที่เราจัดงานวันวิชาการ เชิญมาร่วมจัดนิทรรศการ เขาก็มาร่วม...” (ครู)

“...มีการนำผู้เกษียณราชการช่วยเหลือประสบการณ์ของตนเอง ว่ามีวิธีการอย่างไร ประสบความสำเร็จอย่างไรจึงจะประสบความสำเร็จ...” (ผู้บริหาร)

“...ผู้ปกครองส่วนใหญ่เป็นคนมีความรู้ มีการงานมั่นคง มีการศึกษาสูง เขาจะติดตามการเรียนการสอนตลอดเวลา...” (ครู)

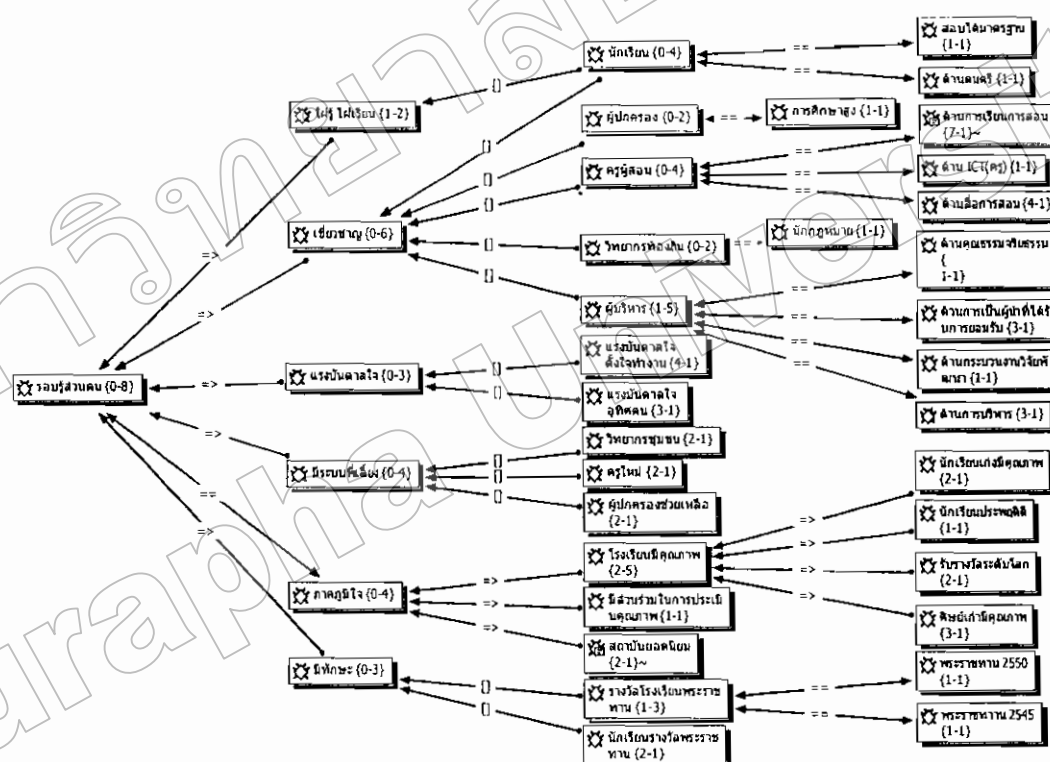
“...ในส่วนความคาดหวังของผู้ปกครองต่อโรงเรียนก่อนจะข้างสูง สูงมาก ๆ แม้กระทั่งเรื่องของการจัดการเรียนการสอน ถ้าผู้ปกครองเห็นข้อบกพร่องเขาก็จะบอกมาเลยอาจจะโทรศัพท์ทัก หรือไม่ก็เขียนโน้ตติดสมุดเด็กกลับมาก็เป็นส่วนที่ผู้ปกครองเขาช่วยเหลือเราดูแล นี่หมายความว่าผู้ปกครองของนักเรียนบางกลุ่มมีความรู้ความสามารถพร้อมในการช่วยเหลือโรงเรียนในการตรวจสอบให้คำแนะนำครูในการตรวจงานของนักเรียน ถือเป็นเรื่องที่ดีที่ครูและผู้ปกครองได้ช่วยเหลือกันและกันในการพัฒนาผู้เรียน...” (ครู)

“...ที่ภาคภูมิใจที่สุด ก็คงจะเป็น โรงเรียนได้รับรางวัลชนะเลิศรางวัลพระราชทานเมื่อปี พ.ศ. 2545 นะคะ... แล้วก็ในปี พ.ศ. 2550 ทางโรงเรียนเราก็ส่งขอเข้ารับการประเมินอีกครั้งหนึ่งนะคะ โรงเรียนก็ได้ผ่านการประเมินนะคะ เป็นโรงเรียนได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทานอีกครั้งหนึ่งในปี พ.ศ. 2550 นะคะ ก็มีส่วนร่วมในการประเมินทั้ง 2 ครั้ง ก็เป็นความภาคภูมิใจอย่างหนึ่งนะคะ...” (ครู)

“...2544 วงโยธวาทิตโรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ จังหวัดเชียงใหม่ ได้ไปแข่งการประกวดดนตรีโลก ครั้งที่ 14 (World Music Contest 2001-WMC) จัดโดย WMC ที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ ได้ถ้วยรางวัลชนะเลิศจากรุ่น Star Division ได้เหรียญทอง 2 เหรียญ จาก Show Contest และ Marching Contest...” (ผู้บริหาร)

สรุปได้ว่า โรงเรียนขอดนิคม นักเรียนส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนที่มีพฤติกรรมใฝ่รู้ ใฝ่เรียน นักเรียนสามารถศึกษาต่อได้ในสถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียง มีมาตรฐานการเรียน โดยรวม เป็นที่ยอมรับ มีผลงานการแข่งขันทางวิชาการในระดับสำคัญ ๆ ศิษย์เก่าของโรงเรียนเป็นผู้ที่มีชื่อเสียง สร้างผลงานที่มีชื่อเสียงระดับของประเทศที่หลากหลาย ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ

ในการบริหารโรงเรียนเป็นอย่างดี รู้จักการวิเคราะห์งาน วิเคราะห์คน มีทักษะการวิจัย มีคุณธรรม เป็นที่ยอมรับของผู้ได้บังคับบัญชาและสังคม ครูอาจารย์มีจุดเด่นในด้านการเรียนการสอน การพัฒนา สื่อการสอน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสอน บุคลากรส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีแรงบันดาลใจ มีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจและอุทิศตนเพื่อส่วนร่วม ในขณะเดียวกัน โรงเรียนจะมีระบบพี่เลี้ยงคอยช่วยเหลือบุคลากรใหม่ นอกจากนั้น ยังได้รับความร่วมมือจาก ผู้ปกครองนักเรียนและบุคลากรในชุมชนที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางมาร่วมพัฒนาโรงเรียน ทำให้ โรงเรียนมีผลงานและรางวัลเชิงประจักษ์ที่ชัดเจน จนเป็นที่ยอมรับของสังคม ดังแสดงได้ด้วยภาพ ปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนขอนนิคม ดังนี้

ภาพที่ 6 ปรากฏการณ์ความรอบรู้ส่วนตนของบุคลากรในโรงเรียนขอนนิคมในเขตภาคเหนือตอนบน

2. การมีวิสัยทัศน์

โรงเรียนขอนนิคม จะมีวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่ชัดเจน โดยทุกฝ่ายจะมุ่งมั่น รับผิดชอบในหน้าที่ รับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายอย่างไว้วางใจกันและกัน และพยายามพัฒนา ผลักดันให้มุ่งไปสู่ความเป็นจริง มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

วิทยาลัย โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัยเป็นผู้นำในการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศในด้านคุณธรรม จริยธรรม วิชาการและมีสุขภาพที่สมบูรณ์ เต็มตามศักยภาพของผู้เรียน

พันธกิจ โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย

1. สนับสนุนการให้โอกาสทางการศึกษาอย่างเสมอภาค
2. พัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพได้มาตรฐานการศึกษา ปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรม จริยธรรม และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. ส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชน เอกชน และท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
4. ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู และบุคลากรเป็นมืออาชีพ
5. พัฒนาอาคาร สถานที่ แหล่งเรียนรู้ สื่อ นวัตกรรม ให้มีประสิทธิภาพและจำนวนเพียงพอ

6. เพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร และการจัดการศึกษา

เป้าหมาย โรงเรียนบุญวาทย์วิทยาลัย เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรม จริยธรรม และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีความรู้ ความสามารถและนำความรู้ไปพัฒนาตนเองและสังคม มีสุขภาพสมบูรณ์ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

วิสัยทัศน์ โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพเป็นผู้นำในการปฏิรูปการเรียนการสอน โดยการร่วมมือของชุมชนและท้องถิ่นเพื่อให้มีความเป็นเลิศทางปัญญา มีคุณธรรมจริยธรรม ดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

พันธกิจ โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ

1. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนการสอน
2. ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร
3. ส่งเสริมการบริหารจัดการ โดยใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
4. พัฒนาประสิทธิภาพในการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้และสื่อ ICT ของนักเรียนและครู
5. ส่งเสริมความเป็นเลิศทางปัญญา พัฒนาทักษะอาชีพ พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนและการดำเนินชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง...

เป้าประสงค์ โรงเรียนวัดโนนทัยพายัพ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้รอบด้าน มีทักษะวิชาชีพ คิดวิเคราะห์และตัดสินใจอย่างชาญฉลาด มีความสุขมีคุณธรรม จริยธรรม ดำรงชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

วิสัยทัศน์ โรงเรียนสามัคคีวิทยาคมมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรอบรู้วิชาการ สืบสานภูมิปัญญาไทย ก้าวไกลทันสากล ดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจ โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม

1. จัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ
2. จัดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
3. จัดกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพกาย สุขภาพจิต คุณธรรมจริยธรรม อนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมไทย ห่วงใยสิ่งแวดล้อม
4. ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้และก้าวหน้าเทคโนโลยี
5. จัดระบบการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

เป้าหมาย โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม นักเรียนเป็นคนดี มีคุณภาพ มีความสามารถในการเรียนรู้ มีสุขภาพกายสุขภาพจิตดี มีความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกและสามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างปกติสุข ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

“...โรงเรียนวัดโนทัยมีการระบุดเด่นของโรงเรียนไว้ว่า โรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารที่เป็นระบบมีการกำหนดนโยบายคุณภาพ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายการพัฒนาอย่างชัดเจน มีมาตรฐานการปฏิบัติงาน ทำให้มีแนวทางในการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ...” (ผู้บริหาร)

“...การทำแผนกลยุทธ์นั้น เราใช้วิธีการขอครู บุคลากรทั้งโรงเรียนทำ เนื่องจากการทำ SWOT นะคะ ทุกคนเขียนมา แล้วจะมีกรรมการอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะเป็นหัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่มสาระ ก็เอาปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นมารวบรวม แล้วเราก็มาวិเคราะห์...” (ผู้บริหาร) นี่แสดงให้เห็นว่าผู้บริหาร โรงเรียนให้การสนับสนุนทุกฝ่ายได้แสดงความคิดเห็นเพื่ออนาคตขององค์กร การร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์จากบุคลากรหลากหลายฝ่ายทำให้วิสัยทัศน์ของโรงเรียนเป็นจุดรวมของพลังของบุคลากรทุกคน

“...ที่นี้พอมาถึงแผนปฏิบัติการ คือในการจัดสรร โครงการใหม่ ๆ นะคะ เราก็จะมาพูดคุยกัน คือ จะต้องคุยกันทุกครั้ง เรื่องการแบ่งสรรงบประมาณกัน ก็จะไม่มีปัญหา ทุกอย่างเปิดเผย ถ้ามีเงินในมือเท่าไร ก็จะบอกคุณครูว่าเรามีงบประมาณ งบประมาณการเท่านี้ จะมาคุยกันทุกครั้ง ถ้ามันเกินไปมากก็จะลดลง ให้ครูแต่ละกลุ่มไปลดลงด้วยตนเอง ฝ่ายบริหารจะไม่ไปบอกว่าคุณจะต้องลดลงเท่านั้นเท่านี้ แล้วเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งก็คือ ที่เราเป็นใช้เงินอย่างประหยัด...” (ผู้บริหาร)

การพูดคุยสนทนาปรึกษาปัญหาหาในงานประจำของบุคลากรโรงเรียน แสดงให้เห็นว่าทุกฝ่าย

ยอมรับความสามารถของกันและกัน และมีความไว้วางใจในเพื่อนร่วมงาน เนื่องจากบุคลากรทุกฝ่ายมีความสามารถ มีทักษะอันเป็นพื้นฐานของการนำไปสู่การร่วมวิสัยทัศน์

“...ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นหัวหน้างานหัวหน้ากลุ่มสาระ ก็เอาปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้นมารวบรวม แล้วเราก็มาวเคราะห์ ใช้เทคนิคของการวิเคราะห์ SWOT Analysis นะคะ ทำกันทุกอย่าง ตั้งแต่เริ่มวิเคราะห์ปัญหา วิเคราะห์จุดอ่อน จุดด้อย แล้วก็กำหนดวิสัยทัศน์ พอได้มาแล้วก็จะมีการปรึกษาหารือคือ จะทำตามทฤษฎีนั้นคะ โดยมากจะทำความเข้าใจทฤษฎีแล้วจะพยายามทำตามทฤษฎีที่เขาเสนอมา คือ จะไม่ลัดขั้นตอนคะ แล้วก็ใช้การมีส่วนร่วมของครู...” (ผู้บริหาร)

“...การทำแผนกลยุทธ์นั้น เราใช้วิธีการขอครู บุคลากรทั้งโรงเรียนทำ เนื่องจากการทำ SWOT นะคะ ทุกคนเขียนมา...” (ครู)

“...เวลาที่ผู้อำนวยการมอบหมาย ท่านก็ดูตามความสามารถศักยภาพของแต่ละคน ท่านก็ใช้ระบบ Put the Right Man to the Right Job นะตามระบบการทำงาน ท่านก็จะศึกษาบริบทของโรงเรียน ศึกษาความรู้ความสามารถของครูในโรงเรียนก่อน แล้วครูคนไหนมีความรู้ความสามารถด้านไหน ก็มอบหมายงานไปตามนั้นคะ ที่นี้คนที่เคยสงสัยเค้าอาจจะไม่ใช่ว่าเป็นหัวหน้างานเสมอไปใช่ไหมคะ ก็อาจจะเป็นทีมงาน แต่เป็นทีมงานที่ยอมรับทุกทุ่มเทให้กับโรงเรียนคะ...” (ครู)

ผู้บริหารจะมีความเป็นผู้นำ มีความสามารถในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและมีส่วนร่วม มีคุณธรรมจริยธรรม มุ่งมั่นอุทิศตน ริเริ่มกระจายอำนาจส่งเสริมบรรยากาศแห่งการพัฒนาการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของชุมชน นำไปสู่ประสิทธิผลและเป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่าย มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ด้านการบริหาร ผลการประเมินจาก สมศ. มีการระบุไว้ว่า ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความมุ่งมั่นและอุทิศตนในการทำงาน มีความคิดริเริ่มและมีวิสัยทัศน์ มีความสามารถในการบริหารวิชาการและเป็นผู้นำทางวิชาการ มีการบริหารที่ดีมีประสิทธิผลและผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจ มีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารที่เป็นระบบ มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาการตามศักยภาพ มีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

ผลการประเมินด้านบริหารและการจัดการศึกษาโรงเรียนสามัคคี ข้อ 3 ระบุว่าผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำ มีความสามารถในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้เกี่ยวข้องพึงพอใจ โดยการนำข้อมูลจากการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาเพื่อให้สนองต่อความต้องการของผู้รับบริการ นอกจากนั้นโรงเรียนยังมี

โครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานมีการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อประกันคุณภาพผู้เรียนและการบริหารงานโรงเรียนทั้งระบบให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ของโรงเรียน ผลการประเมินภายในอยู่ในระดับดีมาก

“...จุดเด่นข้อที่ 2 ของโรงเรียนวัดโนทัยพายัพ ระบุว่า บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษา มีการกระจายงานการบริหารงานตามระบบคุณภาพแต่ละระบบมีผู้รับผิดชอบตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย การดำเนินงานเป็นไปตามวงจรคุณภาพ ตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงาน การควบคุมกำกับติดตามงาน การประเมินผล สรุปงาน ทำให้มีการพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง...” (ครู)

“...เรื่องของคุณภาพของผู้เรียน ดิฉันขอเสริมในเรื่องของสมาคม ปัจจุบันหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนมีคุณภาพหรือโรงเรียนประสบความสำเร็จคือ ความเข้มแข็งของสมาคม การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องสำคัญ การได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภายนอก โดยเฉพาะที่เป็นเสาหลักของโรงเรียนทุกแห่ง ถ้าเราจับสมาคมนักเรียนความเป็นศิษย์เก่าได้ จับสมาคมผู้ปกครองครูได้ นี่จะเป็นอะไรที่เป็นไปได้ด้วยดี...” (ผู้อำนวยการ)

“...ToPSTAR เป็นระบบดีที่มีคุณภาพทำให้งานปกติต่าง ๆ เป็นระบบมากขึ้น...”

“...จุดเด่นข้อที่ 4 ของโรงเรียนวัดโนทัยพายัพ ระบุว่า ชุมชนให้การสนับสนุนด้านการจัดการศึกษา...”

“...สถาบันแห่งนี้ท่านพยายามใช้ความรู้ความสามารถของท่านไม่ว่าจะเป็นเรื่องวิชาการ การดูแลเรื่องของการบริการชุมชน เรื่องของธุรการต่าง ๆ นี้ ก็จะทำให้แทบจะทำความสมบูรณ์ของระบบการบริหารงานมัน มีความต่อเนื่องส่งผลถึงประสิทธิภาพจนมาถึงปัจจุบันนี้ครับ เราจะปฏิเสธไม่ได้ ผู้บริหารมาแต่ละคนนี่ โอเคนะ ทางวิชาการนี่ยอมรับได้ อันนี้ถือเป็นบุญของโรงเรียนนะครับ...” (ครู)

จากการสนทนาแสดงให้เห็นว่าบุคลากรของโรงเรียนยอมรับว่าการทำงานในองค์กรมีระบบการทำงานที่ดี มีการสร้างให้ระบบสมบูรณ์ อันเป็นผลมาจากความสามารถและทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา และแน่นอนที่สุดจะทำให้วิสัยทัศน์ขององค์กรเป็นจริง

“...ความสำเร็จของโรงเรียนที่จะได้รับการประเมินจาก สมศ. ทั้งด้านผู้บริหาร ครูผู้สอน และผู้เรียน เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่า วิสัยทัศน์ของโรงเรียนบรรลุความเป็นจริงแล้วเพราะปรากฏผลชัดเจนตรงตามวิสัยทัศน์ที่แต่ละโรงเรียนกำหนด...” และ “...โรงเรียนมีจุดเด่นมากมายและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นของโรงเรียนแสดงให้เห็นว่า บุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนร่วมมือร่วมใจกันเป็นหนึ่งเดียวกัน มุ่งมั่นนำองค์กร ให้บรรลุถึงวิสัยทัศน์ที่ร่วมกันกำหนดขึ้น นอกจากนั้นยังแสดงให้เห็นถึงบุคลากรทุกคนร่วมกันนำองค์กร ไปสู่ความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับของสังคม...” (ครู)

ครูผู้สอนมีเครือข่ายการพัฒนา เข้าใจหลักสูตรและการจัดการศึกษา มีความรู้ความสามารถ มีความชำนาญการและเชี่ยวชาญการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแบบอย่างและเมตตาศิษย์ มีข้อสนับสนุนดังนี้

“...ในการประชุมประจำเดือน ครูแต่ละคนมาเล่า *Best Practice* ของตนเอง...” (ครู)

“...การ जुใจครูมาพัฒนา เพราะครูรักองค์กรมาก ความร่วมมือสูง มีความรับผิดชอบเต็มที่ รักองค์กร เสียสละเพื่อองค์กร...” (ครู) ความร่วมมือและความรับผิดชอบของบุคลากรแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นของครูที่จะพัฒนาในหน้าที่สู่เป้าหมายขององค์กร

“...ผลสำเร็จที่เป็นจุดเด่นของครูผู้สอน ผู้ตรวจจาก สมศ. สรุปไว้ว่า “ครูส่วนมากมีความรู้ความสามารถ ความถนัด ความชำนาญ เชี่ยวชาญตรงกับงานที่รับผิดชอบ รู้และเข้าใจเป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายของการจัดการศึกษาเป็นอย่างดี มีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการพัฒนาครูโดยการส่งเข้ารับการอบรมในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนางานในหน้าที่ให้มีการประชุมสัมมนา ประชุมปฏิบัติการร่วมกัน ตลอดจนการพัฒนาบุคลากรในรูปของครูเครือข่าย...”

“...จุดเด่นข้อที่ 3 ของโรงเรียนวิมโนทัย ระบุว่า “การจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบองค์รวม เพื่อส่งเสริมนักเรียนด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ คิดเป็นทำเป็น แก้ปัญหา ทำให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง มีทักษะในการจัดการ มีผลงานเป็นที่ยอมรับในโรงเรียนและได้ช่วยเหลือชุมชน...” (ครู)

“...จุดเด่นข้อที่ 5 โรงเรียนวิมโนทัย ระบุว่า “ครูเป็นแบบอย่างที่ดี มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย รัก เมตตาช่วยเหลือลูกศิษย์ มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ...” (ครู)

“...สรุปผลการดำเนินงานโรงเรียนสามัคคี ด้านการเรียนการสอน ระบุว่า ผลการพัฒนาครู มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการพัฒนาดตนเอง เพื่อเข้าสู่วิทยฐานะตามมาตรฐานวิชาชีพ ผลการประเมินภายในอยู่ในระดับดีมาก...” (ครู)

ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็น มีทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ สามารถปรับตัวและทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ เห็นคุณค่าและรักวัฒนธรรมท้องถิ่น มีคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังแสดงได้ด้วยภาพปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนขอนนิม มีข้อสนับสนุนดังนี้

“...ด้านผู้เรียน มีการนำเสนอของผู้ตรวจ สมศ. ว่า...ผู้เรียนโรงเรียนบุญวาทย์มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มีความรู้และทักษะ

ที่จำเป็นตามหลักสูตร กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ สรุปความคิดอย่างเป็นระบบ และมีการคิดแบบองค์รวม ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สนุกกับการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ผู้เรียนสามารถวางแผนการทำงานตามลำดับขั้นตอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนรักการทำงานสามารถปรับตัวและทำงานเป็นทีมได้...”

“...ระบบการเรียนรู้ “การเข้าค่ายวิทยาศาสตร์แบบองค์รวม” มัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 4 ทุกคนต้องเข้าค่ายวิทยาศาสตร์แบบองค์รวม นอน 3 วัน 2 คืน ฝึกให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองจากธรรมชาติ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น...” (ครู)

“...จุดเด่นข้อที่ 6 ของโรงเรียนวัดโนนทัย ระบุว่า “นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์...”

“...ผลการประเมินจาก สมศ. ของโรงเรียนสามัคคี ระบุว่าเกี่ยวกับคุณภาพผู้เรียนข้อที่ 1 ว่า “ผลการพัฒนานักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีความรู้และทักษะตามหลักสูตร มีสุขภาพกาย สุขภาพจิตดี เข้าร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม กีฬา เห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลการประเมินภายในอยู่ในระดับคุณภาพดี...”

สรุปได้ว่า โรงเรียนยอคนิยมนุเคราะห์ทุกฝ่ายจะร่วมกันกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียนอาศัยการรับฟังความคิดเห็นที่หลากหลายอย่างไว้วางใจกันและกัน พร้อมทั้งจะผลักดันให้วิสัยทัศน์นั้นไปสู่ความเป็นจริง โดยผู้บริหารจะมีความเป็นผู้นำ มีความสามารถในการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบและมีส่วนร่วม มีคุณธรรมจริยธรรม มุ่งมั่นอุทิศตน ริเริ่ม กระจายอำนาจ ส่งเสริมบรรยากาศแห่งการพัฒนา การเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของชุมชน นำไปสู่ประสิทธิผลและเป็นที่พึงพอใจของทุกฝ่าย ครูผู้สอนมีเครือข่ายการพัฒนา เข้าใจหลักสูตรและการจัดการศึกษามีความรู้ความสามารถ มีความชำนาญการและเชี่ยวชาญการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแบบอย่างและเมตตาศิษย์ ส่วนผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็น มีทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ สามารถปรับตัวและทำงานร่วมกันเป็นทีมได้ เห็นคุณค่าและรักวัฒนธรรมท้องถิ่น มีคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ดังแสดงได้ด้วยภาพปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนยอคนิยม ดังนี้

3. แบบแผนความคิด

โรงเรียนวัดโนทัยพาศ มีวิสัยทัศน์ ดังนี้ เป็นผู้นำในการปฏิรูปการเรียนการสอน โดยความร่วมมือของชุมชนและท้องถิ่นเพื่อให้นักเรียนมีความเป็นเลิศทางปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม ดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงและเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ผู้วิจัยเห็นว่า วิสัยทัศน์เปรียบเสมือนแผนที่ความคิดที่รวบรวมบุคลากรทุกฝ่ายในโรงเรียนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีกรอบแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาที่ชัดเจน

1. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการเรียนการสอน

2. ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพครูและบุคลากร
3. ส่งเสริมการบริหารจัดการโดยใช้ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
4. พัฒนาประสิทธิภาพในการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้และสื่อ ICT ของนักเรียน

และครู

5. ส่งเสริมความเป็นเลิศทางปัญญา พัฒนาทักษะชีวิต พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนและการดำเนินชีวิตตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยเห็นว่า พันธกิจของโรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ มีความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ที่โรงเรียนกำหนดแน่นอนที่สุดพันธกิจเหล่านี้ใช้เป็นกรอบแนวทางให้กับบุคลากรในโรงเรียนทุกคนสามารถใช้ตัดสินใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้

เป้าหมายของโรงเรียนวัฒโนทัยพายัพ ระบุไว้ว่าเพื่อให้ นักเรียนเรียนรู้รอบรู้ มีทักษะวิชาชีพ ทักษะการแก้ปัญหาและตัดสินใจอย่างชาญฉลาด มีความสุข มีคุณธรรม จริยธรรม ดำรงชีวิตตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

วิสัยทัศน์โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรอบรู้วิชาการ สืบสานภูมิปัญญาไทย ก้าวไกลทันสากล ดำรงตนในสังคมได้อย่างมีความสุข ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม มีกรอบแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาด้วยวิสัยทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของโรงเรียนเอง เป็นเสมือนแบบแผนความคิดในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

พันธกิจของโรงเรียนสามัคคีวิทยาคมระบุไว้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ดังนี้

1. จัดการเรียนการสอนอย่างหลากหลายโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ
2. จัดแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
3. จัดกิจกรรมเสริมสร้างสุขภาพกาย สุขภาพจิต คุณธรรมจริยธรรม อนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมไทยห่วงใยสิ่งแวดล้อม
4. ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพในการจัดการเรียนรู้ และก้าวหน้าเทคโนโลยี
5. จัดระบบการบริหารจัดการที่เอื้อต่อการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

โดยให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่า พันธกิจของโรงเรียนมีความสอดคล้องกับทิศทางที่โรงเรียนได้กำหนดไว้ในวิสัยทัศน์ของโรงเรียนเหล่านี้เป็นดังกรอบให้กับบุคลากรในองค์กรเป็นหนทางให้บุคลากรได้นำไปประยุกต์จัดกิจกรรม เป็นเหมือนแผนที่ความคิดที่มีความชัดเจน

เป้าหมายโรงเรียนสามัคคีวิทยา (School Goals) เขียนไว้ดังนี้ นักเรียนเป็นคนดี มีคุณภาพ มีความสามารถในการเรียนรู้ มีสุขภาพกายสุขภาพจิตดี มีความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกและสามารถดำรงชีวิตอยู่อย่างปกติสุข ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง